

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELVY:
Hozzunk mezel gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Muzeum-körut 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési
pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tának el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utányomási jog
fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix	119
A szegénység okai. — Egan Lajos	120
Tárca. — Tenyésztésünk koráról. — Sperker Ferenc	120
Több új fakultás a budapesti egyetemeknek. — Dr. Szerda- helyi Henrik	121
Megfigyeléseim és tapasztalataim a szórt sekély vetést illető- leg. — Kákossy Jenő	122
Widder-féle javított horogtagu rétbőrona	123
Legelőfölújítás száraz homoktalajon. — Dorner Béla	124
A jégnek verem nélküli eltartásáról. — Bászel Elek	125
A konyhakertészkedés Torontóban. — Zsivánovits Béla	126
Könyvismertetés	126
Kérdések és feleletek	126
Kérdések: Traktor beszerzése. F. L. — Czukorrépa sor- és növénytavolsága. L. L. — Uj burgonya februárban. A. D. — Mily gyümölcsfa tenyészik vörös- agyagon? R. D.	
Feleletek: Villamos gazdasági lámpa. F. — Trágya- kazlak konzerválása. Szűcs János. — Akácfafevelés szőlőkarónak. Sz. G. — Maurer. — Egy hold szőlő telepítése. Sz. G. — Maurer. — A riziké jövedelmező- sége. Kadocsa Zdenko	
Hírek	127
Aprók	128

SZEMLE.

(Az időjárás és a gabnaárak. — A külkereskedelem
1911. évi statisztikája. — A tankötelemek száma
hazánkban. — A brüsszeli cukorkonferencia eddig
eredménytelen. — Répatermelésünk szervezkedése és a
cukorkivitel kedvezménye. — A hajózási társulatok
szubvencionálása. — A halasi takarékpénztár a
mezőgazdaságért.)

Az időjárás nem mondható kedvezőnek. Az
ország minden részéből nagy havazásokat jelen-
tenek, sokféle forgalmi akadályokat gördítvén a
gazdák elé, de midőn e sorokat írjuk verőfényes
és esős napokat élünk, hirtelen hóolvadás köze-
pette. Árvizekben pedig ha hirtelen köszönt be
az olvadás aligha szükölködünk majd. De a talaj
jól meg van fagyva s így ha a téli csapadék le-
folyik, hatása nyomtalan eltűnik a nélkül, hogy a
növényzetnélérvényesülne. Bizony bajok minden-
felé, mert így is bajok, úgy is bajok vannak.
Meglátjuk mit hoz a holnap, ha a ma nem is
elégit ki.

A gabonaárak állása felette érdekes. Ugyszól-
ván minden gabonanemünél a hausse irányzat
dominál. A buza határidő üzlete, midőn e sorok-
kat írjuk 24.30 K áprilisra, 22.52 K októberre, a
rozsé 21.10—21.30 korona áprilisra, a zabé
20.26—20.62 korona áprilisra és 17.31 korona
októberre, míg a tengerié 17.32—18.16 K má-
jusra. Finom buzakorpa azonnali szállításra
15.70—15.90 K. 1912 február 15.60—15.80 K.
1912. febr.—májusra 15.30—15.50 K. Durva

korpa azonnali szállításra 15.70—15.00 K.
1912. február 15.60—15.80 K. 1912. febr.—
májusra 15.30—15.50 K. Ily korpaárak mellett
máris nem jövedelmező a sertéshizlalás. Nyol-
czas (vörös) takarmányliszt, de korpa egyáltalá-
ban nagyon nehezen kapható.

A tőzsde hangulatot a malmok magatartása
ismét átgyurta. Nagy árakat fizetnek a buzáért.
Nem kapni állomásárut, ellenben a zab, a
tengeri, az árpa, a korpa nálunk is, az egész
világon is drága. A február hó 7-iki prágai vá-
sáron horribilis rozsárakat fizettek. Nagyon
magasak az árak. Másrészt a galicziai malmok
Nyiregyházán, Debreczenben nemcsak rozsokat,
de buzákat keresnek és Przmyslbe is adtak el
tiszavidéki árut igen magas árakon. Ezek a je-
lenségek mondatjára spekulációval, hogy akármi
jön is, az árak egyelőre csak emelkedhetnek.
Most újra következhetnek a magas, illetve a
magasabb árak kiépítése azért is, mert főleg
Németországból egyenesen vész hírek jönnek a
zab, tengeri, árpa és korpa, ugyszintén a bur-
gonya dolgában.

Az 1911. évi külkereskedelem ideiglenes fő-
eredményei szerint behozatalunk értéke az előző
évi 1852.4 millió koronával szemben az 1911.
évben 2006.5 millió koronát tett, az Ausztriából
származó behozatal pedig az 1910. évi 1395
millió K-ról 1475.2 millió K-ra emelkedett. Ki-
vitelünk értéke a múlt évi 1716.8 millió K-val
szemben az 1911. évben 1746.5 millió K-át, az
Ausztriába irányuló kivétel pedig az 1910. évi
1280 millió K-val szemben 1333 millió K-t tett
ki. Áruforgalmunk mérlege, mint említettük, az
összes forgalomban 260.1, Ausztriával szemben
142.2 millió K behozatali többlettel zárult.

Behozatalunkban első helyen a textilipar
gyártmányai állanak 484.4 millió K-val, amiből
460.5 millió K illeti Ausztriát. Pamutszövetek-
ből behozatalunk egymagában 191.5 millió ko-
ronát tett, gyapjuszövetekből pedig 135.1 millió
koronát. Konfekcionált árukból behozatalunk
116.1 millió K volt; ezen tarifaosztályban 19.2
millió K-val a női ruhák, 29.1 millió K-val a fe-
hérművek, 18.5 millió K-val a kalapok és 30.9
millió K-val a férfiruhák szerepelnek. Jelenté-
keny behozatalunk volt még bőr- és bőrárúkból
120.7 millió K. (102.8 millió Ausztriából), vas-
és vasárúkból 116.6 millió K (97.7 millió Ausz-
triából), gépek- és készülékekből 91.8 millió K
(57.5 millió korona Ausztriából).

Legfontosabb kiviteli cikkekünk ezuttal is a
gabonaneműek és a liszt. Az utóbbiból 1911. évi
kivitelünk 248.8 millió K-t tett ki, amiből 234.8
millió K értékű áru Ausztriába szállított. Buzu-
kivitelünk értéke 113.7 millió K volt (az előző
évben 82 millió), rozskivitelünk 60.3 millió
(1910-ben 47.7 millió); árpakivitelünk 47.1 millió

(1910-ben 42.2 millió); zabkivitelünk 36 millió
(1910-ben 28.1 millió); tengeri kivitelünk 73.9
millió (1910-ben 55.8) millió K értéket képviselt.
Összes kivitelünk gabona-, liszt-neműekből, hüve-
lyesekből 635.8 millió K-át tett ki, 117.1 millió-
val haladván meg az 1910. évi kivitel értékét.

A vágó- és igásállatok kivitele erősen hanyat-
lott s az 1910. évi 315.7 millió K-val szemben
csak 221.4 millió K értéket képviselt. Őkrökből
101.4 millió K-át (1910. évben 121 millió koronát),
sertésekből 56.2 millió K-át (1910-ben 97.5
millió K-át), lovakból 34.4 millió K-át (1910-ben
36.3 millió K-át), tehenekből 11.6 millió K-át
(1910-ben 31.2 millió K-át), birkákból 12 millió
K-át (1910-ben 14.7 millió K-át) tett a kivitel
értéke.

Czukorkivitelünk az előző évhez képest 8.3
millió K-val csökkent és 56.1 millió K-át tett ki,
csupán a nyers czukorból kivitelünk emelkedett
és pedig az előző évi 12.9 millió K-ról 23.7 millió
K-ra, ellenben a homok- és kristálycukor kivi-
tele 35.1 millió K-ról 18.8 millió K-ra, az egyéb
finomított czukor kivitele 15.5 millió K-ról 11.8
millió K-ra hanyatlott.

A faneműek kivitele jelentéktelenül, 74.3 millió
K-ról 75.4 millió K-ra emelkedett s legtöbbet,
(50.9 millió K-át), a fűrészelt és bárdolt műfaért
kaptunk (1910-ben 51.1 millió K-át); nyers-mű-
fakivitelünk 1.1 millió K-val, dongakivitelünk
pedig 174 ezer K-val emelkedett.

A legutóbbi statisztika szerint Magyar-
országon 3,125,000 tanköteles gyermek él s ezek
közül 655,000 gyermek nem iratkozott be semmi-
féle elemi iskolába, mert az ő számukra még
mindig nincs elég iskola nálunk. Az összes isko-
lába 2,462,000 tanuló járt, egy-egy iskolára te-
hát 149 tanuló esett. Ez oly óriási elmaradott-
ság és oly foku kulturbaj, melyet csak akkor
foghatunk fel, ha a mi statisztikánkat össze-
hasonlítjuk a külföldi államokéval. Így, a mig
nálunk egy iskolára 149 a tanuló, Finnország-
ban 41, Olaszországban 62, Franciaországban
64, Bulgáriában 112 jut.

A brüsszeli cukorkonferenciát még mindig
nem fejezték be. Németország akadémikusodik
bárha a szövetség tanács egyhanguan elhatá-
rozta, hogy további öt esztendőre megmarad a
brüsszeli cukorkonferenciában és hozzájárul
Oroszország kiviteli kontingensének emeléséhez.

A czukorgyáraknak különben éveken át
kitűnően ment a soruk Magyarországon. Renge-
teg sokat kerestek a czukorrépán és a czukor-
gyártmányokon, a melynél előbbi árát a rayoni-
rozás által alaposan lenyomták és utóbbi árát a
kartell mögé bujva állandó buzgalommal srófol-
tak felfelé. A jelek azonban arra mutatnak, hogy

MAGYAR

Gazdasági és kerti

MEZŐGAZDÁK MAGYAR

SZÖVETKEZETE

legjobb beszerzési forrása.

jövőre nehezebb lesz a cukorgyárak hatalmas urainak helyzete, bárha saját uradalmakban, béruradalmakban és nagy uradalmak révén a nagybani termelés lekötése által segítenek helyzetükön. Sok új cukorgyár is elszedi tőlük ugyan a szerződéses répatermelőket. De a cukor-répatermelők is unni kezdik egyes cukorgyáraknak a répaszeletek beváltásánál tapasztalt önkényeskedéseit. A cukorrépatermelők most kezdenek az erejük tudatára ébredni és mindenfelé szervezkednek, hogy jogaikat a cukorgyárakkal szemben jobban megvédhessék. Legelőbb a sopronmegyei cukorgyárak szerződéses répatermelői egyesültek egy szövetkezet keretében, hogy előnyösebb répaszeletárakat tudjanak elérni a nagyczenki, bükki, sárvári és egyéb cukorgyáraknál. Példájuk követőre talált Eszéken, a hol január elején szintén szövetkeztek az Eszéken székelő Horvát Cukoripar Rvt. répatermelői. Ez a szövetkezet a minap ülést tartott, a melyen elhatározta, hogy az eszéki cukorgyár igazgatóságához, a cukorrépa szeletek jobb beváltása érdekében átiratot intéz. Ha pedig a gyár a répaszeletek meg nem javítja, egyszerűen beszüntetik a répatermelést. A gazdák különben ország-szerte mozgolódnak hasonló célból és a répatermelő gazdáinknak néhány új szövetkezete most van alakulóban. Szeget-szeggel, vagyis a cukorgyárak olcsóbb kötéseit majd ellensúlyoztatnak. Hiába nagy hatalom az a termelés is, csak összetartás kell hozzá.

Hogy a cukoripar mindenféle kedvezményben részesül, a gazdák meg semmiben, arról a következő hirt adjuk: A cukorkivitel fejlesztése érdekében a kereskedelemügyi miniszter segítségére sietett a cukoriparnak és a gyáraknak a fiúmei raktárházakban három heti fekbérménstességet adott. Azonkívül megengedte, hogy a kiviteli prémium egy részét felvehetik, ha a cukor szállításra feladatott. Ennek következtében a Fiumén át irányuló cukorexport erősen fellendült. Különösen élénk a cukorszállítás Hamburg felé. Legutóbb a fiúmei Forgalmi Bank bérelt gőzösöket, a melyekkel mintegy 15.000 zsák cukrot szállított el Hamburgba.

*

A hajózási vállalatok az idén igen jó üzleteket csináltak. Az „Adria“ évről-évre nagyobb osztalékot fizet. 4 koronával lesz nagyobb az osztalék nem is szólva arról, hogy a rezervákat szépen gyűjti. Kérdjük minek akkor a subvenzióját és a többi hajózási vállalatokéit is, a melyek szintén busás osztalékokat fizetnek, emelni? A tengerbe hajított pénz ez!

*

A halasi takarékpénztár a tiszta nyereség egy részéből vagyontalan munkás családoknak földet ajándékozik, olyan földet, mely nagy munkabefektetéssel válik értékesé és az ajándékozással voltaképpen a munka lehetőségét adja meg. Egyszersmind azonban a munka kötelezettségét is rója a vagyontalan munkásra, mert a parlagon hagyott homoki legelő nem jövedelmi forrás, de a kikötés szerint véglegesen birtokba sem veheti, ha gyümölcsfával vagy szőlővel értékesít nem munkálja. A halasi takarékpénztár nemes elhatározása érdemes arra, hogy országos példát szolgáltasson. Mindenütt vannak feladatok, a melyeknek megoldásában a pénzügyi vezetők szerepe vár. A halasi intézet az óriási halasi határban, melynek javarésze homok, a nagyobb mezőgazdasági kultúra előmozdításában ismerte föl feladatát. A város jövője és gazdagsága a homokokon kifejlészthető gyümölcsfaisztában van inkább, mint a könnyű szemtermelésben. Más helyen más a feladat.

- ix.

A szegénység okai.

Irta: id. Egan Lajos.

Általános a töprengés miként lehetne a gazdasági krízisnek végét szakítani. Minden téren keresik az eszközöket és módokat, miként lehetne az általános drágaságot megakadályozni. Emberi dolog, hogy ezen fontos kérdést megoldásánál, minden tábor, féltékenyen őrzi a maga sánczait és ha csak lehet, iparkodik a maga baján segíteni, nem törődve az ellentábor érdekeivel. De miután az állam nagy sánczai keretében minden benne élő külön tábornak, kellő erőben kell a maga helyét megállni, hogy az összesség nagy érdeke kárt ne szenvedjen, tehát a közérdek megkívánja, hogy az egymás mellé

sorakozott államfenntartó mellékérdekek a közös államérdek megóvásának szempontjából, harmoniában legyenek. Ez az a magasabb szempont, melyet az államhatalomnak minden mellékértékek félretolásával gyakorolni kell.

Nem szabad például némely helyen az egyik tábor kedvéért olyan behozatali vámokat alkotni, melyek az egész országot a védelem kötelekével fojtogatva, a hasznos külkereskedelmet lehetetlenné teszi. De nem is okoz annak hiánya bajt, ha az állam például egy agrár országban, az ország legnépesebb, leghasznosabb termelő osztályát másként is megtudja védeni, a mit tenni kötelessége is és ezt megteszi úgy, hogy a készpénz jövedelméből élő másik nagy és fontos tömeg érdeke csorbát ne szenvedjen, hogy az egyik tábor jó erőben tartása a másik szinte igen fontos helyet foglaló tábor gyengülése nélkül fenntartassék. Tolja csak félre bátor kézzel, azt a harmadik a szükséges közvetítői táborát és helyezze el azt úgy, hogy az is a közérdeknek váljék hasznára. Helyezze el úgy, hogy az az egységes harmoniát ne zavarja.

A gazdának legyen ereje, kitartása és bátorsága küzdelmes munkájához; a napibéért küzdők millióinak testi és lelki ereje nehéz feladatának lebonyolításához, ez az államhatalom legfontosabb feladata, melynek eredményes lebonyolításához, elsősorban a segítőeszközök sorrendjének megválasztásával igazolja bölcsességét.

Elsősorban szabadítsa meg a népet az állatkereskedelem és nagytőke szipolyozó részétől és támogassa minden téren a korrekt hitel, fogyasztó, bevásárló és értékesítő szövetkezeteket, akkor létrejön egy becsületes egészséges kereskedő osztály, mely az államérdekeket úgy fogja szolgálni, hogy a mellett maga is szolidan megélhet.

Hogy a szövetkezés életképes, az kellőleg be van bizonyítva az által hogy a szövetkezeti eszme az állam segítségével nélkül föllendült, persze még nem olyan mértékben, hogy annak jótékony hatása a fennálló bajok alapos gyógyítását eszközölte volna, a mi feltűnő mértékben lenne ma már észlelhető, ha az állam kellő segítséget nyújtott volna ezen szociális segédeszköznek.

Egyes dolgokat kell azuttal fölemlíteni. Ezek között az állam, néha igen nagy összegű, pénzfölösleg elhelyezése, olcsó, olcsóbb, legolcsóbb

TÁRCZA.

Tenyészeteink koráról.

Irta: Sperker Ferenc,

az erdélyi rk. státus uradalmainak igazgatója.

II.

A reám nézve megtisztelő felhívásnak barátságából is, de az ügy iránti passzió- és lelkesedésből, különösen a tenyészet fennállásának első felében a néhai Szabó Károly, utána a Becsák Zoltán és még Fodor Ödön gernyeszegi intéző idejében is évenként többször tettem eleget, leginkább a tél folyamán, több napot töltve ottan, most is élénk emléken van, amidőn esténként az ősrégi kastéllyal szemben, az állami uton túl fekvő intézői lakásból vacsora után a kastélyba bandukoltunk jószágigazgató barátommal egy lámpástvivő szolgálélek kísérete mellett. Baglyoknak képzeltem magunkat a lakatlan ódon kastélyban, a melyben a cselédséget is csak az „Sütő“ (a ki a kenyert sütötte a főuri asztalra s a cselédségnek) képviselte, az is csak addig, a míg levetkőztünk s ruháinkat a másnap reggeli kitisztítás végett kivitte. Azután ő is eltávozott a faluban lévő lakására.

Abban az időben úgy ismertem, még egyedeiben is, a kezdettől normálisan fejlődő és a hozzáértőnek már akkor sokat ígérő tenyészetet, akár a magamét s mert tudtam, hogy rossz néven nem, sőt jó néven vétetik, oly szigorú tárgyilagossággal kritizáltam, ösmertem el és kifogásoltam, a mint ezt saját tenyészetemben mindig tettem. És hivatkozva az akkori ottani jószágigazgató barátomra, megkritizáltam a borjúkban s növendékállatokban a tőlem vásárolt bikáknak átörökítőképeségét, reámutattam, hogy az egyik bika tökéletesebben, a másik kevésbé örökített át.

Idáig jutva fejtegetéseimben, nem mulasztottam el a fiatal és esetleg tapasztalatlanabb tenyésztők okulására a következő, tenyésztői szempontból igen érdekes esetet leírni.

Miután már egymásután három tőlem vásárolt tenyészbika működött Gernyeszegen a legjobb eredménnyel, egy tél kezdeténi otlétem alkalmával, a midőn a nappali állatszemeről a korai sötétedés a kastély ódon falai közé üzött s ott a párolgó teát szürcsölgettük cigarettázva, jószágigazgató barátom azon töprengését közölte velem, hogy nem mer tőlem több bikát venni, mert fél a rokonyenyésztés hátrányos következményeitől és föl a feje, hogy honnan, mely tenyészetből vásárolja a következő bikát, hogy esetleg rák-

ként hátrafelé ne jusson. Mindez kérdésként és mégis határozottsággal, bizonyos meggyőződéssel mondatott.

Mondhatom, oly szorítóba kerültem, mint a recsenyédi kutya a boglya tetején! Annyit hallottam és olvastam nálunk a rokonyenyésztés káros következményeiről egyfelől (akkor még kissé naiv voltam s nem gondoltam meg, hogy nálunk — tisztelet a nagyon csekély számú kivételnek — az emberek, pláne olyan emberek, a kik soha egy valamirevaló borjút sem neveltek fel, kitűnően tudnak beszélni és szentenciákat felállítani, szóval, hogy műbeszélő nemzet vagyunk) másfelől sokat olvastam német fordításban igazán érdekes és értékes angol tenyésztésről szóló munkákat s ezeknek alapján tisztában voltam azzal, hogy csak a tulságos közeli rokonyenyésztés és a vérfertőzés hiba; a nálunk hangoztatott rokonyenyésztés pedig nem csak hogy nem hiba, de sőt szükséges akkor, a midőn például apai ágról üzött rokonyenyésztést olyan tenyészetből meritve folytathatunk, a mely a külső és belső tulajdonságok tekintetében megkívánható nivót ért el, a melyre mi is törekszünk, tehát amelyet rokonyenyésztéssel rögzítenünk kell.

Az olvasott angol munkáknak hatása alatt bizonyos félszszel bár, de tényleg megkezdtem

KÖSZEGI KÁROLY FÉLE SZABADALMAZOTT MÓTOROS BAJA TALAJMÜVELŐGÉPEK RÉSZV.-TÁRS. BAJA

KÖZPONTI IRODA: BUDAPEST, IV. KERÜLET, FERENCZ JÓZSEF-RAKPART 27. SZÁM.

A Kőszegi-féle szab. motoros talajművelőgépek bebizonyított előnyei:

1. A legideálisabb földmunka, a minőt eddig csak a kertész tudott előállítani. — 2. Egyetlen munkával vetés alá ideálisan kész a talaj. — 3. Ideális trágya alászántás; feleannyi trágyával ugyanoly eredmény, mint az eddigi teljes trágyával. — 4. 30%-kal olcsóbb és 100%-kal jobb talajmunka, mint bármely ekével. — 5. Nem kell se henger, se borona, se rögtörő. — 6. 30% vetőmagmegtakarítás, mert minden elvetett ép mag kikel utána. — 7. Legalább 30-50%-kal nagyobb terméshozam (voltak 1910-ben 100% terméshozamok is). — 8. Őrlésre, cséplésre, fuvarozásra, utak lehengerezésére kitűnően alkalmas.

Az egyedüli racionálisan dolgozó és munkájában felülmúlhatatlan talajművelőgép.

Referenciák: Gróf Széchenyi Emil Vajsza, gróf Hunyady József Kéthely, gróf Wenkheim Frigyes Pusztá-Szöllös, gróf Karácsonyi Jenő Bánlak, báró Bánffy Ferenc Karácsonfalva, Mátyás Zoltán Alattyán, Rakovszky Antal Kocsóc, Epstein Sándor Jászkarajenő, Szintay Kálmán Erendred, Machner János Pusztá-Rastovác, Razgha Ernő Honkiskér, Pannónhalmi Főispátság Kismegyer, Buttykay László Mikola, Kohner Alfréd Munkács, báró Sennyey Béla Bély, gróf Degenfeld József Szinna, dr. Mesterházy Ernő Nagygeresd, dr. Goszthony Mihály Bárdibük, gróf Pejacevich Tivadar Nasice, Magy. kir. állami ménesbirtok Bábolna, Gazdasági akadémia Debreczen, gróf Serényi Béla Putnok stb.

Szabadalmazva az összes államokban. — Német- és Oroszország részére gyártási engedélyt adva:

Heinrich Lanz cégnek, Mannheim.

kamatláb mellett. Ha ebből a fölöslegről jutna a hitelszövetkezetek, most már bőven beigazolt, szolid vállalatának is olyan olcsó elhelyezés mint a bankoknak akkor az a sok megpróbáltatásnak kitett nép is hozzájutna államilag támogatott központja utján olcsó pénzsegítséghez és nem volna kénytelen az állami támogatást élvező bankok nyereségéhez is hozzájárulni.

Eleddig keveset lett az állam, hogy az a fontos két osztály, a termelő és fogyasztó közelebb juszanak egymáshoz, sőt olcsó pénzzel támogatta azt, mely e két elemet egymástól elválasztotta. Ezen az uton létrejöttek a nagy osztályok nyújtó bankok, bankárok és közvetítők gazdagodó serege, de nem jött létre az erős magyar társadalom, hanem létrejött a sóhajtozó napijövédelen tengődők és a kivándorló gazdák szomorú tömege. Szóval ésszerűtlen segítenik ezen bajok elhárításán.

Ha a járási közigazgatás atyáskodó vezére, megjelenne időként minden községben és ott azt a fontos feladatot teljesítené, hogy hivatalos tekintélyével kutató, hol rejtőzik a baj, vagy annak okozója, a mi, vagy a ki, a nép boldogulását megakadályozza és azonnal gondoskodnék a segítségről, kitanítván a népet érdekeinek megóvására a közérdek szemmel tartása mellett. Ha ez a tényező a leplezett uszórát, a hiányos sulyokat, a hamis mértéket, a hamisított árucikkeket oda tételné a hová valók, hamar megváltozna a helyzet. Igaz, hogy szokatlan változást okozna ez a körülmények, de nyerne vele a köz.

Ha kíváncsi valaki egy ilyen példára, változásra azt itt elmondhatom. Ott van Brogyán, egy szegény tótközség példája. Volt abban nem is oly régen egy pálinkás és egy szatócsebolt, mely erősen gyarapodott. Épületük külseje is mutatta a jó módot. Nagyobb volt mindegyike a nép düledezett házai között szégyenkedő iskolának melybe a kopott lakosságnak mezitlábos gyermekcserege ült összezsufolva. És ma az okosan kezelt hitelszövetkezetnek évi betéte 150.000 korona, a fogyasztási bolt évi forgalma 50.000 korona a gazdaszövetkezet olvasóterme vasárnap népes gyűlésben okosodik a létfenntartás eszközei felül, a parasztházak tetejét a mohás szalma helyett maga készített cserép teszi díszesé. Ellenben a korcsma bevan zárva, a szatócsebolt

üres. A korcsmáros és szatócs elvándorolt, valószínűleg találtak maguknak más helyen működési területet. És a nép ezen változás után öntudatos, kedélyes, vidám, dolgozó, okosan takarékos.

Ha minden falu így fog átváltozni, akkor lesz meg politikai jó hatása érezhető, mely ma még sajnos, sok helyen a pálinkamérések büntanyájából indul ki.

Több új fakultást a budapesti egyetemeknek.

Írta: dr. Szerdahelyi Henrik.

A létesítendő két új egyetem hallgatókat fog elvonni a budapesti egyetemektől, holott azt minden körülmények között rekompenzálni kell, mert fővárosunk intézményeit semmiféle irányban sem szabad gyengíteni. Ennek a kárpótlásnak van olyan módja, a mely nemcsak eddigi hiányt lenne hivatva pótolni, hanem egyúttal kulturánkra erősödést jelentene. Mindezt elérjük új fakultások létesítésével és pedig a gazdasági és az állatorvosi szakoktatás, mint két új fakultás a doktoratus elnyerésével a „tudomány egyetemhez”; az erdészeti és bányászati szakoktatás pedig mint két új fakultás a doktoratus elnyerésével a műegyetemhez kapcsolhatók. Ezáltal a mostani egyetemi fakultások új elemek behozatalával és összeforrásával rohamos emelkedéssel közelednek a tudományban is kívánandó egyöntetűséghez. Jelenleg nagyon szétágaztak már az egyes szakok, ép azokat, melyek egymásra vannak utalva, czélszerű lenne kapcsolatba hozni egymással. Így a jogot is a gazdasági politikával, hogy végre kifejlődjön a még szunnyadó egészséges agrárpolitikai irány. A technikát elsősorban a bányászattal erdészettel és a most még szünetelő gazdasági elektrotechnikával kell összekapcsolni, mert a földgáz égése fényesen bizonyította, hogy e reform is égetően szükséges. A természettudományt pedig a bányászat, erdészet, a gazdasági ágak legtöbbszörrel és némileg az állatorvosival. Az orvost az állatorvosival a mennyire a szérumtherápia és az egyes tantárgyak kívánják. A szérumtherápiánál az ember és az állatorvosi tudomány összefoly, testvér tudománnyá és nemcsak, hogy az egyik-

nek fejlődése kapcsolatos a másikéval, hanem az állatorvosi tulszárnyalja azt, mert itt az orvosok is állatkísérletekre vannak utalva és az állatkísérleteken tapasztalt és nyert előnyös eredményeket értékesítik az embergyógyászatban.

Egynehány tanár kiegészítésével és így a tudományban is létrejövő testvériséggel új nemes eszmék és czélok kitűzésével az egyes tudományi ágak karöltött támogatásával működhetnének az emberiség javára.

Földes Béla egyetemi tanár elnöklete alatt tartott értekezletnél az egész mozgalom helytelen irányban haladt, midőn közgazdasági egyetem létesítését kívánta, mert a létesítendő egyetemeknek a gyakorlati szükségletekkel, követelményekkel és különösen a gyakorlati pályákkal kell szoros összefüggésben maradnia. Ezeknek megfelel Pozsonyban és némileg Debreczenben létesítendő két új egyetem és e czikk keretében javasolt új fakultások, de nem az a novum, melyet közgazdasági egyetemnek neveznének el. Egy bizonyos, hogy a közgazdaságra és a nemzetgazdaságra nagyobb súly helyezendő mint eddig, ezt azonban kevesebb költséggel és kisebb apparátussal, ugyint új tanszékek felállításával is elérhetnénk.

Dr. Hutyra Ferenc az állatorvosi főiskola állandó rektora, egyik rektori megnyitójában az állatorvosi és gazdasági szakoktatás reformjára vonatkozó indítványomat nagy részében magyarázataival egyetemben magáévá tette, de Hutyra szerint az állatorvosi gazdasági és erdészeti szakoktatás számára külön gazdasági egyetemnek kellene létesülnie, tehát Földesék novuma, mivel gazdasági egyetem eszméje fel volt már vetve, csak a „köz” szócskára sülyed. Habár Hutyra indítványa tetszetősebb Földesékénél, de az sem felel meg a gyakorlati követelményeknek, mert az erdészet és bányászat magasabb fokban a műegyetemhez tartozik, a mit bizonyít eddig a végzett hallgatók czime is mert tudvalevőleg a mai képzettségük után nekik „bánya- és erdómérnök” czim jár.

Dr. Rodiczky Jenő e lap hasábjain írt cikkében említi, hogy néhai Kodolányi Antal a mezőgazdasági tudományt, a tudomány egyetemhez mig Rodiczky inkább a csatolást a jog- és állam-

volt már akkor szentdemeteri tenyészetemben a jól kikombinált rokontenyésztést, úgy okoskodva, hátha jól sikerül; ha pedig nem, csak magamnak és nem másnak ártok. Ezt azonban nem mertem barátomnak a „gróf Teleki Géza örökösök” jószágigazgatójának ajánlani, mert igazában még magam sem voltam tisztában azal, hogy az én tenyészetem anyaga kellően megvan-e érve már az általa eszközözendő rokontenyésztés megkezdésére s annak megengedett határai közötti folytatására? Szóval tartottam attól, hogy a puska visszafelé sült el és sokkal nagyobb baj, ha az én puskmán mást talál hasba!

Vállaimat vonogattam tehát, ötlöttem-hatoltam, talán beszéltem is és még sem mondtam semmit. Végre is abban állapotunk meg barátom és ügytársammal, hogy idegen vérű bikát szemlélünk most már ki a gerneszegi tenyészetre. Azonban csak ezután jött ám az igazi fogaskérdés, a soha eléggé meg nem rágható kemény dió, hogy t. i. honnan, mely tenyészetből szerezzük be azt a vérfelfrissítő tenyész- és törzsbikát?

Előránczigtaltuk emlékezőtehetségünket, lelki-szemeink elé idéztük a kiállításokon s otthonunkban látott, tanulmányozott sok tenyészetet és pár napra reá előkerestem könyveim közül a budapesti milleniumi és a szegedi orsz. mező-

gazdasági kiállításoknak megőrzött katalógusait, melyekben most is meg vannak a kiválóbb tenyésztetekhez a helyszínen eszközölt tanulmányozás alatt nyert benyomások folytán ezerzárával beírott minősítési megjegyzéseim és egy ismételt töprengésteljes barátságos konferencia alatt végre is abban állapotunk meg, hogy egy általunk czéljainknak legmegfelelőbbnek vélt hírneves X tenyészetből, annak növendék bikái közül fogunk két darabot választani és pedig egyet a gerneszegi, egyet pedig az én szentdemeteri tenyészetembe. Utóbbi azon czélből, hogy összehasonlító kísérletet folytathassak a már megkezdett rokontenyésztés és a vérfelfrissítő bikával párhuzamosan történő tenyésztés tekintetében.

A megfogamzott tervet követte nyomban a tett. Elutaztunk ama hírneves tenyészt messze-fekvő helyére, a hol igazi magyar vendégszeretettel fogadtattunk és láttattunk el s azon megkülönböztető kiténtetésben részesültünk a szíves házigazda által, hogy szabad választást engedett összes bikái közül. S mondhatom, volt honnan válogatni. Hosszas, a tulajdonos által később is tréfásan emlegetett, pedánsan rigorozus választás után a lehető legszebb reményekkel megvásároltunk két drb közel kétéves tenyész-

bikát s Gerneszegre került a „Verbung”, hozzáam pedig Szentdemeterre a „Huszár”.

Amig előbbi az aklimatizálási idő elteltével Gerneszegre az egész tenyészetre vétetett használatba, addig én bizonyos bizalommal a világ legelső tenyésztő-nemzetének szakmunkáiból magamba szedtem elméletben, akkor 28 drb tehénből állott tenyészetemnek csak egyharmad részére alkalmaztam a vérfelfrissítő bikát, kétharmad részével pedig haladtam az angolok nyomdokain. Még pedig emberileg lehető pontos osztályozással jelöltem ki mindkét irányu érdekes kísérlet részére I-ső, II-od, III-ad rendű teheneket osztottam be. A két bika után született borjuk együtt, teljesen egyformán takarmányoztattak és neveltettek természetesen folyton nagy érdekléssel figyeltem meg őket, úgy hogy már azoknak egyéves kora előtt kellő tájékozást szerezhettek magamnak s azon tanulságos konkluziót vonhattam le, hogy nem hiába tartatik a világ első tenyésztő-nemzetének az angol!

Ugyanis a test vonalainak tekintetében nem sok volt a kívánnivaló, a vérfelfrissítő bika után született borjuknál sem, de óriási volt a különbség a takarmány-értékesítőképeség s így a csontozat, izomzat, a testnek teltsége, kerekded formái, a suly, egyszerűen a gyorsabb növekedés te-

38 év óta állandó

üzletielvem:
a jónak leg-
javát szállítani.

FŐ ÜZLET:
ROTTENBILLER
UTCA 33.

Kérem tudomásul venni,
hogy az impregnált répamag kizárólag czégem
különleges czikke, s az másnál nem kapható.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉSE
BUDAPEST

Helyesen gondolkodó

számító gazdák magszükségletük beszerzésénél nem az árakra,
hanem a magvak megbízhatóságára fektetik a fősúlyt.

FIÓK ÜZLET:
KOSSUTH-LAJOS
UTCA 4.

FŐÁRJEGYZÉKEM MEGJELENT

s azt kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg.

tudományokhoz tartja kívánatosnak. A fent ismertetett álláspontom az arany középutat képviseli ezek között, mert azok a tantárgyak, melyek a joggal összefüggnek a jogi fakultáshoz, azok pedig melyek a természet-tudománnyal összefüggnek ezen szakhoz csatolandók. Tehát ez az arany igazság. Dr. Rodiczky Jenő az állatorvosi az erdészeti és bányászati szakoktatásról egyáltalában nem tesz említést, pedig egyuttal ezek is még megoldásra várnak.

Sokkal fontosabb mindezeknél, hogy kinek hatáskörébe tartozna e négy fakultás, mert eddig ebből három ugymint a gazdasági, állatorvosi és erdészeti szakoktatás a földmivelésügyi, míg a bányászat a pénzügyi miniszterium hatáskörébe tartoztak. De a hovátartozandóság kérdése is könnyen megoldható. Ugyanis a közalapítványi birtokok kezelése a közoktatásügyi miniszteriumhoz tartozik, a közalapítványi birtokok szakszerű kezelését vegye át a földmivelésügyi miniszterium és az új fakultások tartozzanak a közoktatásügyi miniszterium hatáskörébe.

Az előadásoknak az egyetemeken a gyakorlati élettel szorosabb összefüggésben kell lenniük nemcsak kirándulások rendezésével, hanem az állami birtokokat képező uradalmakban, ménesgazdaságokban, erdő- és bánya telepeken. Az ott alkalmazott gyakorlati szakemberek szűnidei tanfolyamokat tarthatnának, hogy a hallgatók a a gyakorlati munkák végzésében és felügyeletében is jártasságot szerezhessenek.

Igy kiegészítve egyetemeink nemcsak elsőrendű tantereket és szakembereket produkálnának, hanem a mindennapi életben is megállhatnák a helyet a nyugati államokkal szemben, sőt ezen új és magasabb irányjelzésekkel azokat tulszárnyalhatnánk.

Megfigyeléseim és tapasztalataim a szórt sekély vetést illetőleg.

Irta: Kákossy Jenő.

A „Gazdasági Lapok“ 1911. évi december hó 3-iki számában Bászél Elektől és 1912. évi január hó 28-iki számában Szücs Jánostól megjelent és a vetés mélységével kapcsolatos felfagyásról szóló cikkeikkel felvert vitához óhaj-

kintetében a rokonságban tenyésztett egyedek javára.

Megjegyzem, hogy a borjukat legalább is közel egyéves korukig szabadon nevelem, a bikákat az üszöktől elkülönítve és csak abrakolás idejére kötettem le, azon czélból, hogy mindenik saját erőtakarományadagját fogyaszthassa el.

A midőn az egyéves kor körül a bikaborjukat külön s az üszöket ismét külön leköttettem a lehetőségig összekeverve a kétféle borjukat, felkértem Szász István jelenlegi m. kir. állami jószágfelügyelőt (akkori gazdasági felügyelőt), a kiről tudtam, hogy jó szeme van és hogy érdeklik a tenyésztési megfigyelések, tanulmányozások, jönne ki hozzám Szentdemeterre, hadd csináljunk magunknak egy igazán jó napot.

Sohasem fogom elfeledni azon érdekes jelenetet, a midőn ezen illusztris gazdatársunk egytől-egyig — a nélkül, hogy egyet is elvett volna — megjelölte a rokontenyésztésből származó és az idegen véru bikának bika- és üszőborjait, a mely tény bizonyítja egyfelől a hozzáértő, jó szemű, másfelől főleg pedig azt az óriási, nagy különbséget, a mely a kétféle borjuk között létezett s a melyről, a midőn jó szeműt dicsértem, Szász István úgy nyilatkozott, hogy: „Ide nem kell különös szem és szakértelem.

tok egy-két szóval hozzászólni és szerzett tapasztalataimat elmondani.

A vetés mélységét illető kérdést egyszerű hozzászólás után és egyoldalú nézőpontból eldönteni nem lehet. Csakis gyakorlati megfigyelések alapján és az adott viszonyok figyelembe vételével lehet erről véleményt nyilvánítani, annál inkább, mert a vetés mélységének fokozatai vannak a növényfajták, a talajösszetétel és állapot, valamint az időjárás szerint.

Cserhádi Sándor „Különleges növénytermelés“-ében azt mondja, hogy a buza „legmegfelelőbb vetésmélysége 5 cm., nehéz talajon valamivel sekélyebb, könnyebb talajon valamivel mélyebb“. A rozsról nézve ugyanott olvashatjuk, hogy „homoktalajon átlag 5 cm., középkötöttön 3 cm. lesz a megfelelő mélység. A mélyebb vetés késlelteti a bokrosodást és téli kedvezőtlen időjárás inkább tesz benne kárt“. Ez az elméleti meghatározás csak hozzávetőleges tájékoztatást nyújt a vetés mélységére vonatkozólag, azonban a gyakorlati élet gazdáinak ettől akárhányszor el kell térniük, mert a külső gazdasági élet viszonyai felette változók és elütők, úgy annyira, hogy ilyen szabályokat megtartani akárhányszor nem lehet. Néha a talaj összetétele, máskor a klimatikus viszonyok és ismét máskor az időjárás szabályozza és módosítja a vetés mélységét. Például a nagyon kötött és szikes tulajdonságú talajban száraz őszszel hogyan teszi le a gazda a vetőmagot 4—4½ cm. mélységre? Két egyforma strukturájú talajon is különböző mélységre kell vetni, ha az egyik talaj száraz, a másik pedig nedves éghajlat alatt van. Azonkívül a vetés idején uralkodó szárazabb időjárás esetén mélyebbre, esős időjárás esetén sekélyebbre tesszük le a vetőmagot.

A megfelelő vetésmélységre vetett magból fejlődő növény kedvező időjárásakor kellőleg kifejlődhetik, megerősödhetnek és jobban ellentáll mindenféle viszontagságnak és hidegnek, mint a sekélyen vetett. Tehát jobban ellentáll a ki- és felfagyásnak is. Ebben egyetértek Szücs Jánossal.

De eltér a nézetem a tekintetben, hogy megfagyás alkalmával csak a föld emelkedik, de a növény nem. Azt mondja Szücs János: „Hiszen a talaj, ha meg is fagy körülötte s emelkedik is

Olyan szembeötlők a különbségek, hogy azt még a vak is láthatja“.

Az esetleg tamáskodókat kérem, forduljanak Szász István m. kir. állami jószágfelügyelőhöz, lakik Kolozsvárt, a kivel erről a tárgyról azóta ugyan nem beszéltem, de bizonyosan élnék emlékében fogja tartani azt az érdekes szentdemeteri szemlét és előzékeny, megnyerő modorával szívesen fog erről elbeszélgetni.

Természetesen még egy évjárat, összesen tehát két évjáratu illetően kísérletezés után a további kísérletezésekkel felhagytam azzal és megmaradtam az angoloktól eltanult uton, beltenyésztés mellett, kezembem a törzskönyvvvel, nehogy vérfertőzést izzek. Hogy pedig e czélból mindig a törzskönyvből kikombinált két legkiválóbb tenyészvikát kellett megtartanom 28—32 drb tehénből álló tenyészteletemre, szakembereknek felesleges is említenem.

Miután e cikkem elején a „Gazdasági Lapok“-ból idézett szövegben az áll, hogy a „nemesítés“-t hangzatosság okából szokták „kitenyésztés“-nek nevezni, én pedig cikkemben mindenütt — a hol csak kellett — következetesen a „kitenyésztés“ kifejezést használtam, mint — nézetem szerint — helyes: elérkezett-

2—3 centimétert, a mélyen vetett növényt nem alterálja, körülötte csak a talaj emelkedik, a növény nem. Értve persze az 5—6“ sortávolságban vetett növényt, mely csomós, bokros levén, a talaj által nincs oly szorosán körülölvén, mint a sűrű sortávól szerint s így izoláltabban álló növény“. Erre nézve utalhatok ugyancsak Cserhádi Sándor könyvének 571-ik oldalára, a hol a vetések felfagyásáról értekeznek és Thaer szavait idézi: „Ha most éjjel a víz, t. i. a talaj felső rétegében levő víz megfagy, a talajt felemeli és ezzel együtt a növényt is; ha nappal kienged, a talaj összeülpedik, a növény azonban felhúzódva marad“. Az utána következő második bekezdésben ugyanezt az állítást Cserhádi a saját szavaival is megerősíti.

Ez nem is lehet másképpen, mert a talaj a növényeknek szilárd alapul szolgáló közege, melyben azok szorosán bentülnek, szétterjedő gyökereikkel megkapaszkodnak és erősen fogva tartatnak, tehát ha maga az alap emelkedik, térfogatában kitágul, feltétlenül emelkednie kell a rajta helyetfoglaló és benne elhelyezkedő növényzetnek is, még akkor is, ha csak a talaj legfelső rétege fagy meg és tágul ki, mert a talaj összefagyott alkotórészei, szemcséi a növényeket szorosán tartják. Sőt ha alul nincs megfagyva a talaj, melyben a gyökérzet nagyobb része szétterjed, akkor meg különösen könnyebben felemelkedik és kihúzódik a növényzet, míg ellenben ha alul is megfagy és megkeményedik kissé a talaj, akkor az összefagyott talajszemcsék közé fogott gyökérzet nem enged, hanem elszakad.

Ezek után áttérek közleményem tulajdonképeni tárgyára. A mult tél folyamán Zalavármegyében a kisczardák szórt-vetései az azt észleltem, hogy a roz- és buzavetések egyaránt megritkultak, helyenkint kipusztultak. A kisczardák ezt a jelenséget nem tudták megfejtetni, a növénykiveszés előidéző okát nem tudták kikutatni. Rendkívüli téli fagyok, valamint féreg és rovarpusztításnak tulajdonítani a károsodást nem lehetett, mert ilyen nem fordult elő. Kutattam a vetéskipusztulás előidéző oka után, végre is a következő okok alapján sikerült a jelenséget megfejtennem. Ugyanis ráakadtam teljesen elszáradt növényekre. Kerestem ennek létre-

nek látom az időt reá mutatni arra, hogy mind azok, a kik a leirtam módoni hivatottság, alapos előtanulmány, sok gondolkodás, kombinálás, zsebbevágó kísérletekkel bármely és állatfajtából egy, a jelenlegi gazdasági kor kívánalmainak teljesen megfelelő, jövedelmező, kultur állatfajta hoznak létre idegen vér belé keverése nélkül, méltán és nem hangzatosság okáért használhatják, sőt kell használniok a „kitenyésztés“ szót, mint egyedül alkalmas kifejezést azon óriási — nem mindenki által megcselekedhető — alkotó munkának kifejezésére. Természetesen — mint minden téren — itt is disztigálni kell tudni és nem szabad „tenyésztés“-nek nevezni a — fájdalom — annyiféle látható: Isten nevében történő állatszaporodást, tengetést, sanyargatást!

Hátra van még, hogy beszámoljak azzal, miként vált be a gerneszegi tenyészetben az oda ugyanegy tenyészetből hozott szép, vérfelfrissítő bika? Hát bizony a szentdemeterinek ezen fioktenyészetében sem vált be! Ivadékaik egy külterjes vagy parlagi tenyészetben nagyon is kielégítettek volna, de azt a kulturnak, gyorsabb fejlődőnek, nagyobb testi tömegűnek, hatalmasabb csontozatúnak, nagyobb súlyúnak indult fiatal

Tények és tapasztalatok igazolták a

CASE járvaszántó gőzekék

feltétlenül praktikus, gazdaságos és üzembiztos működését.

Munkabírási óránként 2—3 hold. ❖❖❖

Előkelő magyarországi referenciák mindenféle talajra.

Uezérképviselő: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

„G“ katalógus ingyen és bérmentve.

hozóját, szemléltetem a rovarpusztítást, de semmi-féle határozott okot nem sikerült felfedeznem. Maguk a kisgazdák sem tudtak rávezetni semmi nyomra, ők csak annyit tudtak mondani, hogy máskor is ugyanígy szórva vetettek, mint most és vetésük mindig jól kibirta a telet, ennyire még soha sem ritkult ki. Végre kérdezősködni kezdtem a gazdától az ottani időjárás után és kérdéseimre elmondták, hogy az hasonló volt más évekhöz; vetés idején volt egy kevés csapadékuk, mely a vetőmagot csirába hajtotta és szép fejlődésnek indította. Ez után kissé szárazabb időjárás uralkodott és utána bekövetkezett a tél, mely kevés havazás és kevés nedvesség mellett szokásosan elég hideg volt. Erre felszurtam botommal a legfelső talajréteget és azt találtam, hogy az egészen 8 cm. mélységig teljesen kiszáradt volt. Most már előttem állott tiszta képből a vetéskárosodás, mely nem volt más, mint határozott *kifagyás*.

Ez úgy következett be, mert a szórva vetéskor a vetőmag csak a felületre hullott el és nagyon sekélyen gyökeresedett be a földbe, a szárazabb őszi folyamán pedig a talaj legfelső rétege, az említett 8 cm. mélységig kiszáradván, nem volt képes táplálni azokat a növényeket, amelyek a boronától alá nem takart magvakból, közvetlenül a talaj felszínéről, sekélyen gyökeresedtek be és gyökereik a kiszáradt talajrétegben helyezkedtek el. Így a vetés ez a része meggyengült és a szokásos rendes téli hideg is kipusztította.

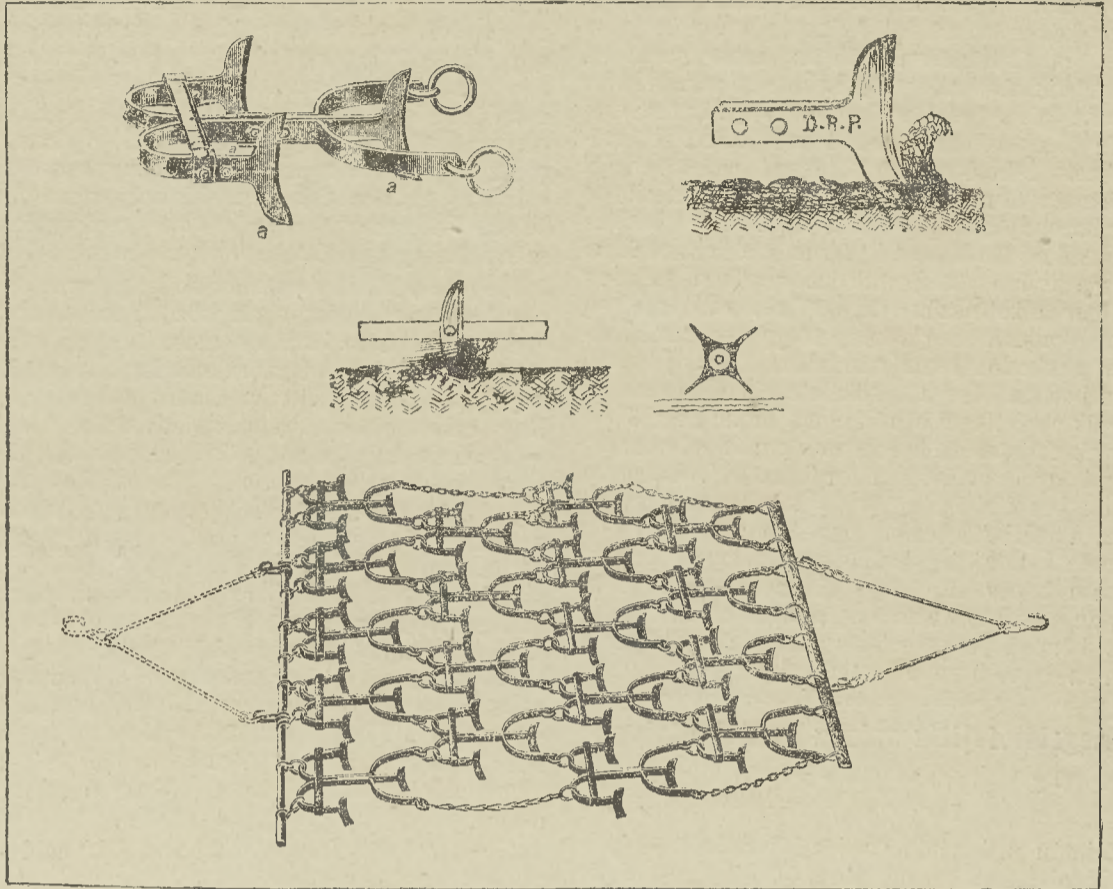
Ezt az okoskodásomat teljes mértékben beigazolta az a körülmény, hogy ama gazdánál, kik géppel vetettek, a megritkulásnak nyoma sem látszott. Ezen tapasztalatomat azért irtam le ilyen hosszán, hogy rátereljem a szórva-vetésre a figyelmet és meggyőzőleg feltüntessem azt, hogy mily kockázatos dolog ez és a mi ezzel együtt jár: a sekély vetés. Igazán csak a véletlentől függ az, hogy a szórva-vetés és a sekélyvetés sikerül-e és mennyiben sikerül? Láthattuk a felemlített példából, hogy az egészen rendesen lefolyni látszó tél mennyire ártalmára volt a szórva-vetésnek és milyen nagy mértékben kipusztította azt.

Ennélfogva semmi körülmények között sem tudnám ajánlani a sekély vetést, hanem a ren-

des mélységű vetést a viszonyok szerint, sőt a mennyire csak lehetséges, a mély vetést; mindig figyelembe véve a talaj összetételét és állapotát, a klimatikus viszonyokat és időjárást. Ezek szerint határozandó meg a vetés mélysége, a mely az elméletileg képzett és kellő gyakorlati érzékű gazdának semmi nehézséget nem okozhat.*

Widder-féle javított horogtagu rétbورونا.

Bebizonyított dolog — számos megczáfolhatlan kísérlet alapján — hogy a moha eltávolítása és a rét talajának alapos átszellőzése, kapcsolatban a kellő trágyázással, a rétek hozamát sokszorosítani képes. Anderegg tanár kísérletei p. o. egy négy részre osztott réten következő eredményeket szolgáltatottak:

28-ik ábra. Widder-féle javított horogtagu rétbورونا.

* Azt hisszük ezzel minden oldalról kellőleg meg lett világítva a kérdés és a vitát részünkről lezárjuk.
Szerk.

1. parcella nem trágyázva és nem boronálva 377 kg szénát szolgáltatott; 2. parcella trágyázva, de nem boronálva 833 kg szénát szolgáltatott; 3. parcella nem trágyázva, de boro-

tenyészetet erősen, talán teljesen visszazökkenette volna, ha két évi használat után — a midőn első borjai egy év körüliek voltak — Gyárfás Endre jószágigazgató borjainak egy, velem együtt eszközölt szigorú szemléje s az ezt követő beható tanácskozás után ki nem vonja a geryeszegi tenyészetből, nem fordítja kocsijának rudját ismét Szentdemeter felé, nem vásárolja onnan a nagy átörökítőképeségű „Csárdás” nevű negyedik törzsbikát, a mely épen ezen tulajdonságáért kivételesen öt évig használtatott, utána nem vásárolja újból a szentdemeteri tenyészetből a „Szultán” nevű, jelenleg is ott működő ötödik törzsbikát, a melynek borjait bámulta annyira a gépkiallításán résztvevő gazdaközönség s emelték ki az „Erdélyi Gazda” és a „Gazdasági Lapok”-ban megjelent cikkek íróit

Mindezen, a laikusok előtt talán jelentéktelennek feltűnő, de a sok fáradsággal eredményesen dolgozott szakember által nagyrabecsülni szokott, tenyésztési részleteket a geryeszegi tenyészet jelenlegi derék tulajdonosa s bizonyos hivatottsággal, kedvvel, eredménnyel dolgozó intézője talán nem is tudja, épen úgy, a mint hogy rendszeren fiatal emberek, leányok igaz érzésekkel szeretik az őket szülő és tápláló anyjukat; de fogalmuk sincsen — mert mérlegelni sem tudják — annak a bölcső mellett sok aggodás között eltöltött éjszakáit.

Eddigi fejtegetéseimből eléggé kitűnik tehát, hogy annak a geryeszegi gazdasági gépbemutató alkalmából méltán az elismerés pálmájával kitüntetett tenyészetnek megalapítása, a mostani helyes jövedelmező irányban terelése, fejlesztése épen úgy a Gyárfás Endre nevéhez fűződik, mint az uzdiszentpéteri kiválóan szép és nagytetű, jógyapjas raczka juhnyáj, a mely humuszrétű Zóbel-féle tucsoni birtoknak megszerzésével Uzdiszentpéternek uradalommá emelése s az alsózsuki Bakó-féle uradalom és kastélynak megvásárlása, valamint a különböző gróf Teleki birtokokon azok a szolidan épített impozáns, modern gazdasági épületek, a melyeknek látása jóleső érzést kelt a szemlélő gazda lelkében, melyből önkénytelenül azon fohász száll az ég felé, vajha hazarészünk minden nagy birtokán ilyen gazdasági épületek tanuszkodhatnának Erdélynek gazdasági kulturájáról!

Tudvalevőleg az alig elmúlt év 1911 február havában vált meg Gyárfás Endre a két gróf Teleki fivér közül a Domokos gróf birtokainak s így Geryeszegnek is az igazgatásától, tehát még egy éve sincsen annak, hogy alkotását, a geryeszegi magyarfajta gyorsabban fejlődő szarvasmarhatenyésztés dirigálását a geryeszegi kastély fiatal, derék ura vette át, a ki bizonyára abban az irányban fogja fentartani és fokról-fokra tovább fejleszteni ezen fiatal és máris szépen

jövedelmező tenyészetet és meg vagyok győződve, hogy elsősorban a fiatal gazda és gróf háritaná el magától a tenyészet eddigi minemiségének személyéhez kapcsolt érdemeit és mindenesetre csak az ezután bizonyára bekövetkező emelkedés és a megalapozott sok jónak konstanczá fejlődése körüli fáradozásaiért fog reflektálni a méltán megérdemlendő babérokra.

Végezetül, hogy e fejtegetéseknek általános tenyésztési haszna is meg lehessen, le kell vonunk ezekből a tanulságot a következőkben:

Egy tenyészetnek értéke, nem csak annak korától függ, hanem annak mesterétől és ha az a geryeszegi magyar fajta gyorsabban fejlődő szarvasmarhatenyészet mindössze 18, azaz tizennyolc éves kora daczára is olyan szép és értékes — a minthogy tényleg az — akkor az a még most is, habár — fájdalom — kisebb számban meglevő magyar fajta szarvasmarhaanyag kiválóan alkalmas a hasznos munkálkodásra, a kitenyésztésre s ezzel vagyonosodásunk, nemzeti önérzetünk, halványuló dicsőségünk emelésére!

Rajta tehát Gazdatársak! Ki-ki vegye ki magának ebből a részt. Nem hiszem, nem hihetem, hogy tévedett volna halhatatlan költőnk, a midőn megírta, hogy: „Csak sást nemzenek a sások és nem szülőgyáva nyulakat Nubia párdueza!”

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hírneves füsteső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám.

Sürgőnycím: Kemna, Budapest.
Telefon 91-21. Telefon 91-21.

nálva 770 kg szénát szolgáltatott; 4. parcella trágyázva és boronálva 1563 kg szénát szolgáltatott.

A jó rétborona egyben eke és borona, mely keresztülvágja a nemezesezésnek indult fűréteget, kitépi az elhalt gyökérrészeket és ezzel a gyöktörzskön az új gyökerek sarjadását idézi elő. A felesleges talajmedvesség elpárologhat, a takarmány-értéknélküli leveles növények, mint p. o. az utifü stb. kiirtatnak, a vakandturások és hangyabolyok elsimíttatnak és elosztatnak, úgy hogy közvetlen a talaj felületén kaszálhatjuk a rétet, mi különösen előnyös azon gazdákra nézve, kik fűkaszálógépeket használnak. Widder Vincze gépgyára Riedlingenben (Württemberg) azon törekszik, hogy mindezen jelzett kívánalmaknak lehetőleg megfeleljen, azért eddigi gyártmányát nem kis mértékben tökéletesítette is s boronájának jelen alakját 3-ik ábránkban szemléltethetjük. Miként itt látható, a borona fogai horogszerűen alakítottak és végükön teljesen szabad alkatrészüket (kampójuk) van, melyen nem akadnak meg a kitépott gyökérrészek, hanem szabadon lehullanak róla. Ezen új horogtagu borona kései a legtökéletesebben keresztülvágják a fűréteget s a kitépott moha és gyökérrészek feljutnak a boronára s onnét lehullanak, úgy, hogy dugulás nem fordulhat elő. Az egyes tagok összekötése egymás között zárt gyűrű által történik s ezen mozgékonyasága által a borona a talaj legkisebb egyenetlenségéhez is simulni képes. A zárt gyűrűk nem húzódnak fel, de a kések levétele után lealapálhatók, tehát könnyű, egyszerű és tartós összeköttetés van az egyes boronaalkatrészek között.

Legelőfölújítás száraz homoktalajon.

(Együttal felelet több kérdezősködéésre.)

Irta: *Dormer Béla.*

Miután a kaszáló és legelőjavítások — hozánk a művelt nyugatról átterjedt — kulturmunkája, a mi oly nehezen mozgó magyar gazdaközönségünkön is örömdetesen kezd terjedni és mivel ezen speciális szakértelmet kívánó munkákra eddig kevés szakkönyvünk van, de hasztalan van, vagy lesz, ha a mi gazdapublikumunk nagy része, (még mindig tulnag része) oly keveset áldoz a szakirodalom tenyésztésének oltárán, azaz nem olvas eléggé, tehát nem is méltányolja ezen kérdés megérdemelt nagy horderejét, de nem is ért hozzá.

Igy azután mi történik? az történik, hogy egyesek fölbuzdulva itt-ott hallott „meliorátus“ dolgok sikerén ök is hozzálatnak a legtöbbször kellő megfontolás és szaktudás nélkül az ily fölújítási munkához, melyek nem sikerülnek. Erre azután kész a lesújtó ítélet, hogy az nem hozánk való! Igy azután elriasztanak másokat is és akkor nagyon nehéz dolog, a legyökeresedett rossz véleményt, az ugynevezett „tapasztalatokon alapuló“ rossz véleményt megíngatni.

Mert a mily okos, hasznos és szükséges dolog, hogy a gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter által hangoztatott jelszónak, a többtermelés elvének, a magyar gazdaközönség is hódoljon és azt a gyakorlat „mezéjén“ is alkalmazza, és azt a rétre, kaszálóra, legelőre (tehát a „mezőségre“) is alkalmazza, épp oly nehéz is ez a dolog nálunk, a mi végtelen kedvezőtlen klímánk alatt és a mi műtrágya nélküli gazdálkodásunk mellett.

Régekte hallhattuk eleget, hogy „könnyű a nyugati gazdáknak sok takarmányt termelni, mikor ott folyton esik az eső“! Ez igaz is, meg nem is. Igaz annyiban, hogy tényleg a nyugati államok egy részében több is az évi csapadék,

mint nálunk és jobb annak eloszlása is az egyes évszakokra, mint nálunk és nincsenek azok a nyári forróságok és száritó „szárum“ szelek, mint nálunk a Dunántúlon és az Alföldön. (Münchenben járva a többek között pár év előtt nyár közepén idő volt és ősziessen szítált az eső, mire mondja a „Droschke“ kocsis: Igen! nálunk a nyár, csak „grün gestrichener Winter“.)

De ez nincs mindenütt így. Magában Németországban is vannak vidékek, hol az évi csapadék ép oly gyalázatosan kevés, mint nálunk és ma már ott is mind nagyobb a panasz a szárazság miatt, ott is megtörténik, hogy a legelőn kipadnak a kutak és a majorból kell a legelőcsordának ivóvizet kifuvarozni a távoli legelőre, ott is megtörténik, hogy kisül a legelő nyáron és a gazda ijedten csapkod ide-oda, hogy most mivel tartsa el drága fajteheneit és hogyan szállítsa be a „Molkereibe“ a „pönáléval“ sulyosított szerződésileg kikötött napi tejquantumot.

Ma már a külföldi gazda sok helyen van épp oly természeti viszonyok között, mint a mi gazdáink, azaz az időjárás mostohaságai miatt fáj a feje és ennek dacára mégis jobb gazdasági viszonyok között van, mint a mieink. — Hogy mi ennek az oka, azaz mik az okai? sok. — Csak néhányat a sok közül említek föl, a) a nagyobb szakértelem, b) a folytonos teoretikus képzettség, c) a szívósabb kitartás és munka stb. stb. tehát végeredményben az, hogy a külföldi gazda nem legyint a kezével lebiggyesztve az ajkát, ha valami nem akar neki sikerülni, hanem addig ír, kérdez, tanul, jön-megy, tanácskozik, gondolkodik, próbál, míg kisüti, hogy sikerülnie kell a dolognak. Ekkor azután tollat vesz a kezébe és egy szép vasárnap délután nekiül és cikket ír a „Landwirtschaftliche Rundschau“-ba azaz nem cikket ír, hanem levelet és szépen, németes alaposággal megírja, hogy ő ezen és ezen a bajon, miképp segített magán.

Igy válnak az ily gyakorlati „kniffek“ melyek a legértékesebb cikkek, és melyekben nálunk a „Gazdasági Lapok“ szoktak tündökölni, Horváth János — a sörnyei —, Fehér Zoltán — a régi —, Szász Ferencz — a mostani —, Szücs János — az antalfai —, stb. nemcsak ekével, hanem észszel és tollal szántott barázdáiban) tehát így válnak az ily értékes „praktikumok“ a német gazdák közkinccsivé. — Nálunk? hány értékes tapasztalat szál sirba, az összeszorított ajkakkal, egy-egy ügyes, praktikus gazdánkkal, mert erről csak az öreg béres tudott, más senki. (Jellemző, hogy például a németországi Mayer-nek a híres fridrichswerthi Yorkshire uri tenyésztőnek a kanásza híres gyakorlati cikkirő.)

Igy a külföldi rét és legelőfölújítások irodalmánál is mit látunk? Látjuk dr. Falke, dr. Strecker lipcei egyetemi tanárokat, a kik a kérdést tudományosan ismertetik, (dr. Falke azonban praxisban is dolgozik!) és mellettük éppúgy szóhoz juttatják előkelő szakíratok hasábjain az egyszerű „Wiesensbau Meisterokat“, kik a mi rétmestereinkhez hasonlóak, de azok a rétművelési szakiskolákban (nálunk? kérdeznél valaki, hogy van-e? — nos! — még nincs.) előadó tanítók is, tehát magasabb szakképzettségűek.

Dehát, hogy ezen „hurokvágányra“ eltérve, a száraz tárgyhoz, azaz a száraz homoktalajhoz visszatérjek, újból kiemelem, hogy az ilyen talajban nagyon nehéz egy jó legelőt csinálni, mert oda nemcsak azok a bizonyos „kedvező nedveségi viszonyok“ szükségesek, melyek nálunk kevés helyen vannak meg, hanem még trágya is kell, pedig — a koncentrált kereskedelmi, (nem pedig istálló) — végül, de nem utójára, a kellő

szakszerűséggel megválasztott növényzet, azaz, mint nálunk hívják: fűmagkeverék.

Most készül a kaszáló és legelőjavításokról szóló szakkönyvem, (talán pár hét múlva szelnek ereszthetem) melyben kb. 110 mezőségi növényt fogok ismertetni „képpen és szövegben“ de mellettük szomorúan fogom jelezni azt is, hogy azoknak csak egy része kapható magkereskedésben, azaz — sajnos — igen sok még nincs kulturába véve, tehát ezeknek „kitenyésztése“ még a közeli jövő földadata. Mindazonáltal is (nagy M-mel irva) van már elég sok és a gyakorlatban kipróbált mezőségi növényünk, mely a mi klimatikus és talaj viszonyaink között is beválk és bátran ajánlható a száraz homokra is, de (és ismét de) csak akkor, ha a klíma mostohaságát a talaj kellő trágyaerőbe hozatalával igyekezünk pótolni, tehát a növényt képesítjük arra, hogy még szárazság dacára is lehetőleg bő terméssel kárpótoljon bennünket, azért a jobb termésért, melyet akkor „kaptunk“ volna, ha a klíma is jobban mellénk állott volna, tehát termésünk is nagyobbodott volna.

A trágyáknál fosforsavon, kálin kívül a nitrogén játssza a főszerepet a triumvirátusban. — Ő a növények éltetője, a dus „üppig“ vegetáció mozgatója, a növekedést elősegítő sejtek „motora“.

Mikor a múlt évben a Köztelken ajánlottam a mezők öntözését trágyalével, egyik szakértő kolléga épen a „Gazdasági Lapok“-ban cikket írt, hogy ez nem jó, mert a talajt, tehát a gyepet *kiégeti* — nem reagáltam ezen megjegyzésre, mert utóvégre is, ha nekem van jogom valamit „ajánlani“ (és itt igazán érdeknélküli ajánlani, mert specielle ezen trágyanem gyártótól esetleg kapható „tantiéme“-re kevesen reflektálnánk) ugy ezen joga ép ugy megvan másnak is és az már igazán nem „fáj nekem“, hogy az olvasók nekem vagy neki adnak-e igazat.

Visszatérünk tehát „régiszerelmeinkhez“, mint a francia akadémikusok mondják és „könyveimet átvizsgálva“ újra csak ezen tanács mellett maradok, mert 1912 nyarán kb. 80—100 legelőt bejárva nagyon is figyeltem, hogy ezen tanácsért kell-e tartanom a fejemet? és verjem-e mellemet, ájtatos lemondással suttozva a „mea culpát“?

Nos! az ember legtöbbször csak maga iránt részrehajló, idegenek (itt pláne ezen tisztelt lap „szaktárs“ tisztelt olvasói előtt, kik engem csak a kerítés tulsó oldaláról ismernek, ha egyáltalán ismernek) előtt kevésbbé, mindazonáltal „nekik“ is bátran — mea culpa nélkül — ajánlom az öntözést a trágyalével, mint a legolesőbb nitrogén trágyázást. Természetesen csak okkal-móddal, mint azt minden olvasott gazda — tudhatja, — a kinek tetszik forduljon a kereskedelmi nitrogén trágyákhoz, főleg a drága, de kitűnő Chile salétromhoz (1 q 40 korona) melyet dr. Falke a küzdelemben a szárazság ellen igen sikeresen vett segítségül a mezőségi termelési kísérleteinél. Erről és ennek okairól azonban most már nem lehet szólni, majd más alkalommal.

Hogy a homokon a káli és foszforsav trágyák szintén elől vannak a rangsorban, azt szintén minden olvasott gazda tudja.

Rátérek tehát egyes olyan mezőségi növényre, melyet nálunk a száraz homokon, legelőnek ajánlani lehet.

Ezek közül először a mély gyökerezésű, tehát a szárazságot jól tűrő pillangósokat.

a) a *fehér here*. Ez egy „Mädchen für Alles“ mely „megy“ mindenütt áldásos kitűnő növény.
b) a *korcs here*. Csupán nedves, üde talajra való.

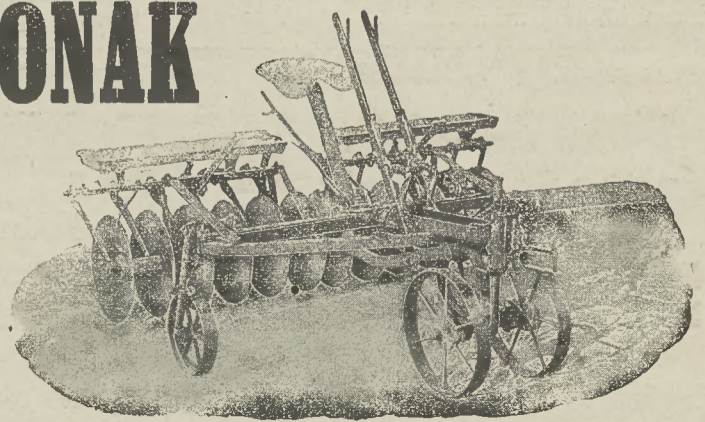
McCormick TÁRCSÁSBORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. A tavaszi szántásra a legujabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő

McCormick Tárcsásboronát

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

International Harvester Company of America
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 98.

c) a *szarvaskerep*. Mint takarmány nem valami prima dolog, de azért jól megy a száraz homokon is, tehát becslést érdemel.

d) a *baltacim*. Jobban szereti a meszes, száraz, köves talajt, de azért a homokon is „megy“ kiváló hálás növény.

e) a *nyulszakuka* vagy *orosz here* állandó legelőknél — miután a III-ik évre már „fogy“ — csak kisegítő, de kitűnő növény.

f) a rózsfélékhez tartozó 4 porzós családba sorozott — *vértelű csabair* szintén kiváló növény, de ez csak „Garnirung“ a keverékhez, nem pedig fő növény a leveles mezőségi növények között, (olyan mint a „bandában“ a czimbalom-hordozó).

A fűfélék közül:

g) az *árva rozsnok* a leghálásabb, tehát elől megy a sorban.

h) a *főlálló rozsnok* is jó növény, de mesze-sebb talajra való.

i) a *csomós ebir* inkább humuszosabb talajra való és esetleg kissé szikesre is.

k) *olasz perje* csupán nedves helyre.

l) *angol perje* agyagosabb homokra.

m) *régi perje* szintén „Mädchen für Alles“, minden talajon és fekvésben, ha kell, aljfü marad, ha kell, szálfünek nő.

n) *vörös csenkesz* a homokot nem igen szereti, hegyvidéki növény.

o) a *juhcsenkesz* megy homokon is, de ez betelepítik magától is, különben is értéktelen növény, mely csak inkultur helyre való.

Multkor olvastam egy fűmagkeveréket, melyben francia perje és tarackos tippant volt ajánlva. — Nos! ez egy kicsit hibás dolog, mert az előbbi legelőre egyáltalán nem való, a tippant nem állván ki és gyengén sarjadzóképeségű lévén és csupán a laza, ritka állású növényben maradván meg, (pedig a legelőnél éppen az ellenkezőre törekszünk!) az utóbbi pedig csupán üde, nedves fekvésben diszlik, száraz homokban egyáltalán nem való.

Végül még nem akarnám megemlíteni nélkül hagyni, hogy a fűfélék közül a szálkás, polyvás magvak fölülvetése „reszkirt“ dolog, mivel azokat nehéz a talajba belekeverni, mivel a meglévő füvek gyökértörzsai között még a fogasoláshoz is fönmaradnak, tehát nem tudnak kicsirázni. — Azért azokat legjobb szántott földbe, vagy pedig feketére fölfogasolt talajba belejuttatni, — azaz belekeverni. Itt is van „kűnn a mezőn“ kenyér-irigység — mint „bent“ a városban.

A régebben odatepedett „vad füvek“ védik az exisztenciájukat az új „jövevény“ ellen, legtöbbször sikeresen. Azért van szükség arra, hogy ezen „elkényeztetett“ ujonczoknak — az ember jöjjen segítségére és egy kis protekcióval szoritson nekik helyet a vad mezei családok zártkörű társadalmában.

A jégnek verem nélküli eltartásáról.

Irta: Bászeli Elek.

A jégverem építési költségei sok gazdát visszatartanak ezeknek felállításától és így a meleg időszak beálltával ugyancsak nélkülözik a jég sokoldalú hasznát és előnyét, a miért is talán nem lesz érdektelen most a jégfuvarozás idejében annak verem nélküli eltarthatásáról is e lapok hasábjain egynéhány sorban beszámolni. E célra egy a déli és nyugati oldalokról védett magasabb helyre — hogy az esővíz gyorsan lefolyhasson — rakassuk le a jeget, még pedig, boglyába. Előzőleg azonban a boglya alapjának kiszemelt helyre előbb körülbelül 40 czm. vastagságban és nem tulvékony kemény rőzsét, ez ugyanis arra fog szolgálni, hogy az olvadásnál keletkező víz lefolyhasson a

mely különben az alsó jégréteg olvadását siettetné. A mi a jégboglya kerületét illeti, arra nézve megjegyezzük, hogy körülbelül negyven szekér jeget magában foglaló boglya számára teljesen elegendő a 4 m. átmérőjű terület. A jeget tudvalevőleg a legjobb rögtön az első fagy után, a mint az a munkásokat már elbirja vágatni. Mert ez a jég még nem olyan hólyagos és sokkal tartósabb mint a már egyszer felolvadt és ismét megfagyott, vagy az, a mely hóval vegyesen fagyott össze.

A mi a jégboglya készítését illeti a jégtáblákat mindenekelőtt rétegenként kell egymás fölé rakni és rakás közben — a mit nem czélszerű nagyon siettetni — két-három munkásnak a boglya belsejébe kerülő jeget lehetőleg apróra kell őszszetörni és vízzel jól megöntözni, hogy a levegő a jég közül teljesen kiszoríttassék; illetve, hogy az egész boglya egy jégtömbbé fagyhasson össze. Továbbá tanácsos a jégboglyát esténként a míg az munka alatt áll legalább naponként egyszer alaposan megöntöztetni. A boglyát 4 m. átmérő mellett, ha negyven szekér jégnél többet nem igényelünk, mintegy 3½ m. magasra készítessük és pedig 2½ m. magasságig függélyes oldal-falakkal; azután a rétegeket egyre kisebbre és kisebbre vétessük, hogy a még hátralévő része kupalakat nyerjen. A mint a boglya elkészült, helyezzünk arra olyan fakeretet, a melynek oldalai körülbelül 1¼ m. hosszúak és 15 czm. vastag fagerendákból állanak ez fogja ugyanis a boglya ajtaját képezni; mit azért tanácsos a boglya tetejére helyeztetni, mert ha az alul lenne s a jeget alul szednék, akkor a keletkező légvonat a jég túlságos gyors olvadását mozdítaná elő. Ha a hideg állandóan tartós akkor czélszerű a kész jégboglyát néhány napon át fedetlenül hagyni, hogy az egy nagy tömbbé fagyjon össze.

A befedést úgy eszközöljük, hogy a jégboglyát körülbelül 10 czm. vastag zsupszalmaréteggel beborítjuk és azt néhány szalmakötelemmel jól leköjtjük. Azért kell a jeget először zsupszalmaréteggel beborítani, s a jég beborítására szolgáló anyag, mint a polyva, a mely közép törekszalmát is keverhetünk ne érje közvetlenül a jeget. A külső boríték legalább is 40 czm. vastagnak kell lennie felül; és 60 czm.-nek alul, mert csak így leszünk képesek a boglyának állandó állást biztosítani. Mielőtt fakeretet is polyvával fednének be szoritunk abba néhány keresztben átkötött szalmakötelet. Végül az így elkészített boglyát vegyük még körül mintegy 50—60 drb komlókaróval, melyeket azután több helyen szalmakötelekkel kössünk egymással jól össze.

Az így elrakott jég úgy el fog állani, mint bármely jégveremben, mert a szalma mint a polyva rossz hővezető. A mi a kiszedést illeti azt csak a kora reggeli órákban eszközöltessük és pedig úgy hogy a munkás létrán felmegy a boglyára villával nyilást készít a jégtakarón a keretből kiveszi a szalmakötegeket és fejszével kivágja a szükséges jégmennyiséget, ezután ismét gondosan befedi a jégboglyát.

A konyhakertészkedés Torontálban.

Irta: Zsivánovits Béla.

Ama tapasztalatok után, melyeket 1910. év folyamán szereztem Torontálban a konyhakertészkedés terén, legyen szabad hozzászólanom e tárgyhoz, talán soraimmal némileg előbbre viszem a kisbirtokosok konyhakertészkedési ügyét. Mindenekelőtt előrebocsátom egy konyhakerti vetemények nagybani eladásával foglalkozó kereskedőnek 1910 szept. 15. datált levelet, megvilágítva ezzel azt, mit szerezhet egy

község lakossága csupán csak konyhakerti vetemények termelésével:

„Ős Csanádon az 1910. évben 1000 K. holdon volt elvetve korai étkezési burgonya, holdankint termett 65 q, úgy, hogy ez évben 650 waggon termésünk volt. Eladási ára kezdetben 10 korona, átlagban azonban 7 korona volt és így csak burgonyából 455.000 korona volt a község bevétele. Ős Csanádon a konyhakerti vetemények közül még a káposztát termesztik nagyban. E cikk idei hozama még bizonytalan — szeptember közepén — mert a káposzta még sok esőt igényel; ennek hiányában termésünk gyenge lesz, mégis körülbelül káposztából is 200.000 K. fog befolyjni. A vöröshagyma termése az idén nem kielégítő, holdankint 30—40 q. A gyenge termést azonban ellensúlyozza az elérhető 14 koronás ár, a mi holdankint 420—560 K brutto jövedelmet ígér.

Foghagymában azonban már másképp állunk, mert a termés jónak mondható, holdankint 45—50 q a 22 K elérhető értékesítési árral 990 korona brutto bevételre számíthatunk.

A kisbirtokosok K. holdankint 140—200 koronát fizetnek bérletet, a mi horribilnak mondható, megélhetésükre azonban még bőségesen marad a konyhakerti vetemények termelése folytán.“

S. S.

E levél eléggé igazolja, mennyire érdemes a konyhakertészkedéssel foglalkozni, de egyszermind mutatja azt is, hogy ily mesés jövedelmesség mellett a földbér magának nem mondható különösen akkor nem, mikor a kisbirtokosok nemcsak 420—1100 korona brutto jövedelemre tesznek szert, hanem 2000 koronát is hoz a kertészkedésük.

Nem a légből kapott szám ez, maga az illető sváb dicsekedett vele, ki San Marco hercegeasszony máriaföldei uradalmának 19 kat. hold 800□^o kiterjedésű birtokrészéből egy pár holdat bir bérbe és ki ezen bérelt parcellákat paprika termesztésre használja föl, 202 korona bér ellenében, míg ő holdankint 2000 koronát vesz ki a föld mélyéből.

Az uradalomnak ezen mély fekvésű, kissé vizenyős természetű „Galaczka“ nevű birtokrésze egészen a konyhakertészkedés jegyében áll. Vizenyős természeténél fogva házi kezelésre nem alkalmas, míg a svábok kis gémes kutakat építve rajta, kora tavasztól késő őszig öntözgetik kis veteményes kertüket, s míg így egyrészt az uradalom parcellák bérbeadása folytán 4-szeres jövedelemre tesz szert, addig másrészt biztosítja kis község gondtalan megélhetését és viszont a kertészkedő svábok biztosítják a közelfekvő központok ellátását zöldséggel.

De még ez sem elég. A bánati föld többet terem, mint a szükséglet kívánja és bőven jut exportra is. 100 és 100 waggonnal ment ki a nyáron Németországba étkezési burgonya, 100 és 100 waggonnal ment ki Angliába foghagyma. A hatás nem marad el, a pénz jön vissza, a nád-fődeles kunyhók helyébe villák épülnek és jó módot árul el az egész Bánátnak minden faluja.

Tudják azt már sokan, hisz folyton lehet olvasni, hogy a konyhakertészkedés jövedelmező és épp azért siet is minden kis tökepenzes öreg-ségére ezen üzemághoz. Pénzünk van, de tudományuk kevés és épp ezért folyton kérdéseket intéznek úgy a „Köztelek“ mint „Gazdasági Lapok“ szerkesztőségéhez, hogy hogy is lehetne meggazdagodni még jobban a konyhakertészkedéssel és akkor is, mit termeljen tököt-e vagy szárazbabot?

Szerintem semmit, vagy ha már erre akarja magát adni vénségére, menjen le Torontálba, annak bármely részére, Nagykomlós, Ős-Csanád, Csóka, Zsombolya stb. mindenütt fog látni ker-

EREDETI AMERIKAI

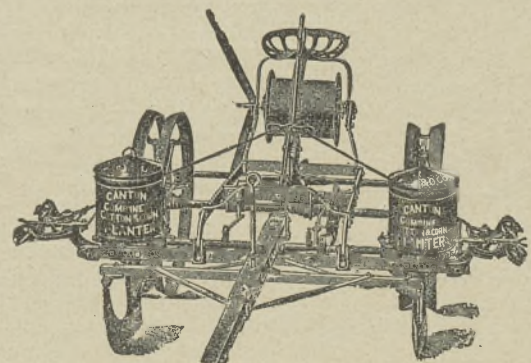
„SENIOR“ tengeriültetőgép-pel (automatikus négyzet-ültető készülékkel).

ültetett kuloricza a múlt évi kedvezőtlen időjárás, hideg tavasz és hónapokig tartó nyári szárazság kétszer akkora termést adott holdanként, mint a régi módszer dacára is szerint megmunkált.

„Minden gazda nagyobb terméseredményt biztosíthat magának.“

Fejvilágosítás és árajánlattal szívesen szolgálunk.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY OF AMERICA, Bpest, U., Váczi-út 98.

tészkedőket, tanulja el tőlük, mert azok értik. Értik pedig először azért, mert vérbeli gazdák, ismerik a földet, szeretik a munkát, másodsor mert folyton tanítják, neveik őket az egy községben levő különféle „Verein“-ok; míg nálunk az az egy „Gazdakör“ az sem fejt ki kellő tevékenységet, el is maradunk mi magyarok a sváboktól.*

Gazdakörök vezetősége! népmívelési egyletek vezérei! vigyetek be több éleveséget, élénkséget a gazdakörötökbe és a többek között ne feledkeztek meg a népet konyhakertészkedésre tanítani.

KÖNYVISMERTETÉS.

Kisgazdaságok berendezése. Irta: Matlaszkovszki Tádé. A Köztelek Olcsó Könyvtára III. évfolyamának 7. és 8. füzeté. Ára 1 kor.

Megjelent az üzemtani ismeretek népszerűsítésére hivatott füzet, a mely a kisgazdaságok berendezésére vonatkozó legszükségesebb tudnivalókat adja elő és rámutat arra, hogy miként kellene értékesíteni a mezőgazdasági tudomány vívmányait a gyakorlatban. A füzet részletesen tárgyalja a birtok, tőke és munkaerő kérdéseit, mint a melyek a termelés kellékei, gyakorlati utmutatást ad az új gazdálkodási rendszer megállapítására, ismertelve a gazdálkodási és trágyázási rendszereket és azokat a tényezőket, a melyek a növénytermesztés és állattartás szervezésénél döntő jelentőségűek, végül pedig a gazdasági üzemterv elkészítésére vonatkozólag nyújt felvilágosítást. A széles gyakorlati látókörrel bíró szerző tömör alakban megvilágít minden egyes kérdést, a mi a kisgazdaságok okszerű berendezése szempontjából figyelembe jöhet és kijelöli mindenütt azt az utat, a mely a jövedelmezőbb gazdálkodáshoz vezet. A fontosabb üzemi kérdések megoldásának módját részletes gyakorlati példákkal teszi érthetőbbé és így nagyon is alkalmas arra, hogy az intelligensebb kisgazdák üzemi szaktudását megalapozza, de az intelligens gazdaközönség is haszonnal olvashatja ezt a füzetet. Megrendelhető a „Patria“ r.-t. könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Az erdő, annak mivélése, hasznai, védelme és rendezése. Irta: Földes János. A Köztelek Olcsó Könyvtára III. évfolyamának 9. és 10. füzeté. 28 ábrával. Ára 1 korona. Az erdészeti szakismereteknek a terjesztésére a legszélesebb körben szükség van, annál is inkább, mert még a megfelelő mezőgazdasági elméleti és gyakorlati szaktudással bíró gazdák erdészeti ismeretei is a legtöbb esetben hiányosak és kiegészítésre szorulók. Épen ezért valóban hasznos munkát végzett a szerző, a midőn megírta és az OMGE könyvkiadóvállalata, a midőn kiadta ezt a füzetet, a mely kiváló szakszerűségénél, gyakorlati irányánál és sikeres kidolgozásánál fogva alkalmas arra, hogy a kisgazdaközönség körében terjessze az okszerű erdészeti ismereteit, de hasznos szolgálatokat tehet az intelligens gazdák erdészeti szaktudásának fejlesztése terén is. A füzet tartalmát illetőleg tájékoztatást nyújthatnak a fontosabb fejezeteknek alább felsorolt címei: Erdeink kiterjedése és eloszlása, Erdőt alkotó fafajok, Az erdőalakok, Az erdő felújítása és ápolása, Az erdő használata, A mezőgazdaságot gyámolító mellékhasználati tárgyak, Egyéb mellékhasználati tárgyak, Az erdő védelme, Az erdő rendezése, Az erdő közvetett hasznai. A füzetet 28 ábra teszi élénkebbé és érthetőbbé. Megrendelhető a „Patria“ r.-t. könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Gépészeti évkönyv 1911—12. Megjelent „A Kazán és Gépujság“ kiadásában, Budapesten. Ára 5 korona. Tekintettel arra, hogy e könyv több a gazdaságra s különösen az uradalmi gépészekre nézve nagyon is érdekes és értékes dolgokat tartalmaz, emlékezzünk meg mi is róla. Ilyen — gazdák számára is fontos — fejezetek: Sűrített levegő alkalmazása a műhelyüzemben. A gőzmozdony. Lokomobilok. Fűtés, szellőztetés. A dinamógépek kezelése és azok hibái. Magyarországi világítási naptár. Táblázatok, melyek közül leginkább figyelmet érdemelnek: a négyzetek, négyzetgyökök, körkerületek és

körkerületek táblázata 1—1000-ig és a testek fajtsúlytáblázata. A tartalom többi része is közérdekű dolog s oly értelmesen van megírva, hogy a laikus is megértheti, kivált ha a sok jó ábrát is figyelemmel szemléli. Nagygazdákknak ajánljuk e könyv beszerzését.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Traktor beszerzése.

Sokat hirdetik az amerikai magajáró benzomotorral ellátott ekéket, melyek állítólag olcsóbb földmívelő eszközök volnának mint a gőzekék. Kérdés mibe kerül egy ilyen traktor ha az 25 lóerejű és megbízható szántási czélokra közepkötött agyag talajon sik földön, esetleg itt-ott egy kis csekély lejtő van pár méternyi hosszban ez talán csak nem zavarja e motor mozgási képességét? Kérek szíves választ.

F. L.

Kérdés. Czukorrépa sor- és növény-távolsága.

Mi a legcélszerűbb sortávolság és növény-távolság a czukorrépánál, ha a lehető legnagyobb termésátlagokat akarunk elérni. Kérek választ e b. lapok hasábjain.

L. L.

Kérdés. Új burgonya februárban.

Hallottam, hogy lehet szabad földben is burgonyát termesztetni oly módon, hogy az februárban ad élvezhető gumókat. Lehetséges ez?

A. D.

Kérdés. Mily gyümölcsfa tenyészik vörösfagyagon?

Vastartalmu vörösfagyagon, mely nem is nagyon mély talaj és alatta szikla van, de déli fekvésű, enyhébb éghajlatu, azonban kevés csapadékkal bíró vidéken, Karszt-hegységben mily gyümölcsfajokat lehet termelni?

B. D.

Felelet. Villamos gazdasági lámpa című kérdésre.

A felvetett kérdésre csak azt a feleletet adhatjuk, hogy a lámpa tulságos drága még ma mert hisz 40—50 koronába kerül s így noha fentartása olcsóbb mint a petroleumé, mégsem igen fizeti ki magát kivált a fővárostól messze fekvő vidéken, mert a villanytelepek feltöltéséhez szükséges folyadékok, melyet a szabadalom tulajdonos itteni képviselője árusít s mely összetétele ismeretlen, kényszerítve van a lámpa tulajdonos innét hozatni s mindig kellő mennyiségben otthon tartani, hogy bármikor felönthesse s ne forduljon oly eset elő, hogy ennek hiánya miatt a világítás felmondja a szolgálatot. Mostanáig a gyakorlatból jövő tapasztalatokra nem hivatkozhatunk melyek a villamos gazdasági lámpák teljes megbízhatóságáról adnának hírt. Mindenesetre a találmánynak nagy előnyei vannak, de még nem forrta ki magát a dolog, még tökéletesedni s tetemesen olcsóbbodni kell annak mielőtt az általános elterjedésnek örvendhetne. Különböző méltóztatások az illető hirdető czégekhez bővebb felvilágosítás végett irni.

F.

Felelet. Trágyakazlak konzerválása című kérdésre.

Szerény tanácsom az, hogy trágyáját hordja ki most, míg a föld fagyos, vagy míg hó van a földön, mert ha a talaj fölenged, a hó elolvad, kétszer annyi igaerővel sem bírja azt megtenni. Ha pedig megvárja míg a talaj felszikkad akkor meg esetleg elkésik a vetéssel, bár nem közölte minő növény alá akar trágyázni. Mert ha csalamádé, vagy tengeri alá trágyáz, akkor tán lesz ideje tavasszal is a kihordásra, de ez esetben is indokolt azt, a télfolyamán kifuvarozni, a midőn ugy sincs más dolog a gazdaságban. Ha a trágyázandó terület hegyes lejtős is czélszerű lesz most megtrágyázni, de nem teregetni el, hanem kupaczkokba rakni és csak midőn a talaj megszikkadt s a trágya még nem száradt csomósra kell eltergetni. Erre a műveletre legjobb egy kis esőt bevárni, a midőn könnyen és egyenletesen lehet eltergetni. Előnye a kupaczkokba rakásnak egyfelől az, hogy egyenletesen lehet a trágyát felosztani és hogy talajunk 5—6 nappal elébb szikkad ki, korábban lesz szátható és vethető, mintha a trágyát télen teregetjük el; vagy ha tavasszal is, de ha nem várjuk meg vele a talaj kiszikkadását a trágya kazlat, vagy telepet, ha nincs módunkban beföldelni, bár ez a legpraktikusabb legcélszerűbb

eljárás gipszel kell behinteni, mely a trágya erjedése folytán elő álló amoniokat leköti.¹

Szücs János.

Felelet. Akáczfanevelés szőlőkarónak című kérdésre.

1. szőlőkaró manapság igen keresett czikk, s így mindenesetre kifizeti magát az akáczfanevelés, karó készítés szempontjából, mert megjegyzendő az is, hogy az akácza igen jó szőlőkarót szolgáltat. 1000 drb. megfelelő vastagsága 6 láb hosszú hasított szőlőkaró ára a mai viszonyok közt még 80—100 koronát esetleg még többet is. Szőlőkarót ezidőszertig igen könnyen lehet értékesíteni mert az igen kelendő, feltéve, ha nem kell vesuton messzire szállítani, mert a vasuti szállítási költség nagyobb távolságnál annyira megrágitja a karót, hogy a vevő részére nem fizeti ki magát. Előnye az akáczfanevelésnek az is, hogy olyan homokos területen, a hol semmi más gazdasági növény haszonnal nem termelhető az akácza igen kifizeti magát.

Az akáczfát legalább addig illetőleg oly vastagságra kell nevelni, hogy annak törzséből elhasíthatván legalább két drb. karó nyerhető legyen, a mi rendszerint 10—12 éves korban szokott bekövetkezni. A jövedelmezőség szempontjából közlöm a csákvári uradalom ez irányú feljegyzéseit. A nevezett uradalom 1910. évben letarolt egy 12 holdas 13 éves akácültetést. Ezen akácültetés IV. osztályu akácztermő földön volt, a mi azt jelenti, hogy ezt a silány futóhomokot mezőgazdasági czélokra egyáltalán nem lehetett használni. A szomszédságában levő és valamivel jobb kissé kötöttebb talajjal bíró területeket az uradalom, mint legelőt a szomszéd községnek adta bérbe holdanként 4 kor.-ért. Ez a 13 éves akácza ültetvény adott összesen holdanként 430 korona értékű fát, a mely legnagyobb részben kitünő karóvá lett feldolgozva. A 430. koronából tehát esik egy-egy évre 33 kor. jövedelem. Ha a telepítési költségeket is beszámítjuk, akkor is tekintélyes haszon marad a fentemlített 4 kor. évi bérrel szemben.

Sz. G.

2. A mai korban erdőt telepíteni nagyon jó befektetés, mely fokozatosan meg fogja hozni a biztos kamatot. Homokját tekintet nélkül a buczkákra 60—70 czm. meg kell forgatni tavasszal 2 métere háromszögben ülteti vigyázva, hogy a plánta ne legyen mélyre ültetve, hanem magasra. Télen a törzseket ollóval megtisztogatjuk, hogy felfelé nőjenek, a midőn már rözsét ad. Az akác karó értéke folyton emelkedik, ma 60—80 kor. ezre minőség szerint. A szükséglet nagyon nagy mert a szőlők szaporodnak. Megemlítjük, hogy a erdő földjét minél jobban előkészített, ha a trágyát sem sajnálja, annál nagyobb eredményt ér el. Fordítás nélkül ültetve, csupán csenevész bokrok nőnek.

Maurer.

Felelet. Egy hold szőlőtelepítése című kérdésre.

1. Homoki szőlőtelepítésnél ajánlható fajták a következők: Fehér borfajták: Ezerjó, Mézesfehér, Kövidinka, Olasz-riezling. Vörös borfajták: Nagyburgundi, Merlot. Csemege fajták: A chassellás és a muscat fajok. Ezek közül a muscat-ottenel a mellett, hogy finom csemege szőlő elsőrendű bort is ad. A homoki szőlőmivélést tárgyalja Rácz Sándor féle „A homoki szőlőmivélése“ és Petrovits István féle „A homoki szőlők telepítése és művelése“ című szakmunkák.

Sz. G.

2. Ha szőlőt kíván ültetni okvetlen olvassa el előzőleg „A szőlő helyes ültetése“ című könyvet. Irta: Maurer János. A könyv beszerezhető a szerzőnél Kecskeméten. Ára köve 2 kor. 50 fill. Ha az ültetendő terület nem túl sovány és magas úgy a fehér Chasselas mint bor és csemege faj megbecsülhetetlen, mert korán érik, bőtermő és fája nem fagy meg.

Maurer.

Felelet. A ribizke jövedelmezősége című kérdésre.

Erről csak jót lehet mondani, fő erénye, hogy hazánkban majdnem minden talajon megél, az éghajlat iránt nem érzékeny és ha gondot fordítanak termesztésére jövedelmet hoz. Egy termőerőben levő ribizke bokor gyümölcs-termése 6—8, sőt 10 kg. is lehet, de átlagban csak 3 kg.-t számíthatunk. Nagyban még aránylag kevés helyen termesztik és leginkább nagyobb számu családok foglalkoznak vele, kik a mi viszonyaink szerint holdankint 800—1200

*) De tanulhat a kertészkedni akaró Lédzser oszkaí és Serbán uradalmában, hol érdemesnek találták a hagymafélék nagybani termelésével foglalkozni, mert az angol jól fizeti.

¹ Lehet szalmával, oljával, tőzökkel és falombbal is betakarni, havas fagyos időben ezt sem fujja el a szél.

koronát is keresnek rajta évenként. Azonban mindezek dacára a kérdéstevőnek csak azon esetben ajánlhatom a ribizke termesztését, ha közel van a városhoz és eleve is bizonyos abban hogy kellő gondot tud majd fordítani a ribizke termesztésére. Legdusabb termést közép-kötött-ségű, fekete televényes talajon ad. A tulságosan meszes talajban levelei már a nyár elején leszáradnak. A ribizketelep létesítéséhez szükséges tanácsokat bajos e helyen megadni, tessék egy közeli kertészhez fordulni és annak tanácsát és utbaigazítását kövesse, mert ehhez tapasztalati tudás is kell. A telepítés holdankint körülbelül 700 koronába kerül. (Ebből földforgatás 80 czm. mélyre 135 kor. munkabér 50 kor. 1800 ribizkető átlagára 500 stb. stb.) Az évi kiadások pedig körülbelül 400 koronát tesznek ki. Ezzel szemben a tisztajövedelem cirka 1100 korona. Ebben a számításomban, a kézimunkák költsége is fel van véve, ha tehát a kérdéstevő maga végzi a kapálást, szedést és a többi, a haszon még ennél is nagyobb lehet. Természetesen jól beállított, kellően kezelt és gondozott ribizkés adhat csak ilyen termést és a mi szintén roppant fontos, a ribizkét jól kell tudni értékesíteni. Kardos Árpád, az Országos Magyar Kertészeti Egyesület titkára, a piaci eladásra szánt termesztésnél a következő fajtaikat ajánlja: nagy hollandi piros, versaillesi piros, kaukázusi hosszú fürtű és piros cseresznyeribizkét. A nagybani ültetésre ezekből czélszerű venni töveket. Ha tultermelés állna elő, lehet a ribizkéből itz, likört is készíteni, sőt a ribizkebor is kitünő ital és ezidő szerint még mindig igen jól értékesíthető.

Kadosa Zdenkó.

Kifogyott lappéldányok.

Előfizetőinknek szives figyelmeztetésül, hogy az 1911. évi lapszámainkból a 9., 10., 12., 13., 19., 21., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 40., 41. és 47-ik példányok teljesen elfogytak és felszólamlások ezek megküldése iránt tekintetbe nem vehetők.

HIREK.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Károlyi Mihály gróf elnöklésével tartott igazgatóválasztmányi ülésén az elnök indítványára jegyzőkönyvben örökítették meg Szilassy Zoltán a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége titkárának és Buday Barna szerkesztőnek érdemeit huszéves szolgálati jubileumuk alkalmából. Mutschenbacher Emil dr. titkár jelentése szerint január hónapban 264 új taggal szaporodott az egyesületi taglétszám, a mely most 5500. Rubinek Gyula igazgató beszámolt a Szelényi-féle berendezési munkálatairól, az OMGE üzemi bizottságának felügyelete alatt. Tudomásul vették, hogy egy ajánlat érkezett az egyesülethez a Köztelek ujjáépítéséről. Dessewffy Aurél gróf és Károlyi Mihály gróf megjegyzése után kimondta a választmány, hogy csak konkrét terv alapján fog az ajánlattal foglalkozni. A földművelésügyi miniszter fölkérésére az OMGE a Phylaxia oltóanyag-termelő részvénytársaság igazgatóságában Jeszenszky Pál királyi tanácsost küldte ki. Az Urlovasok Szövetségének tavaszi versenye 300 korona tiszteletdíjat ajánlottak föl. Pallaviczini Ede örgróf szóvá tette az országban tapasztalható általános sóhiányt. A hibát a só helytelen kezelésében látja, a mivel ugyszólván rászorítják a vidéki kereskedelmet a sóuzsorra. Az OMGE-nek kötelessége, hogy a kormánytól kérje a baj orvoslását. A választmány a javaslatot egyhanguan magáévá tette. Végül kimondták, hogy fölrátot intéznek a belügyminiszterhez a korcsmák vásár- és ünnepnapj zárvatartása érdekében.

Az OMGE üzemi bizottsága Bolla Mihály elnöklésével tartott ülésén megállapították a Hatvanban márczius hónap 24-25-ik napjain rendezendő sortrágyázó vetőgéppróba szabályzatát, melyet Karkovány Ákos ismertetett. Ezután Krolopp Hugó titkár javaslatára megalakították a rendező és bíráló-bizottságot, melynek elnökeivé Bolla Mihályt és Koppély Gézáat választották meg. Mivel a sortrágyázás az országban rohamosan terjed, kiváló jelentőséggel bír a sortrágyázó vetőgéppróba rendezése, melynek eredményei alapján a gazdaközönség meggyőződést szerezhet a különféle rendszerű sortrágyázó gépek hasznáról.

A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya gróf Pálffy Béla elnöklésével ülést tartott. Varga Károly református lelkész indítványára elhatározták, hogy a jövőben ismét folytatni fogják a téli gazdasági előadások és tanfolyamok rendezését. Kövy József gazdasági s.-felügyelő javaslata alapján kimondták, hogy a folyó évi szarvasmarha díjazásokat Dunaszerdahelyen és Szentgyörgyön tartják meg és hogy nagyobb akciózt fognak kifejteni a Svájcából importált tenyészanyag beszerzése érdekében. Örömmel vették tudomásul, hogy a földművelésügyi kormány állami kedvezéssel óhajtja előmozdítani a vármegye árpatermelését, továbbá, hogy a burgonyatermelés fokozása céljából főszaporító telepet létesít Pozsonymegyében. Horváth Jenő ügyvezető titkár javaslatára elhatározták, hogy a burgonyalevél-sodrosodás okainak felderítésére és egészséges vetőgumók beszerzésére a dunántúli és a nyugatmagyarországi megyék gazdaközönségének bevonásával február 18-án Pozsonyban ország-részi értekezletet tartanak. Lépéseket fognak tenni, hogy a kendertermelő kiscgazdák Szentistvánt és Laktárujfalu községekben műáztatót létesítsenek. Fölrátot intéznek az illetékes miniszterekhez a gazdasági gépeknél alkalmazott munkások biztosítása és a vasuti mizériák orvoslása érdekében.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete február 12., 13. és 14-én az OMGE tanácstermében a kontingenst nyert új szeszgyárosok részére tanfolyamot rendez, hogy az új gyárat építendő gazdák a legfontosabb tudnivalókat megtanulják. A tanfolyamra az egyesület titkárságánál (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) lehet jelentkezni. Az előadók Szilágyi Gyula dr. műegyetemi nyilvános rk. tanár és Kiss Jenő pénzügyminiszteri titkár lesznek.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület január 30-án Borhy György elnöklésével igazgatóválasztmányi ülést tartott, a melyen a rendes folyóügyek elintézésén kívül elhatározták, hogy február—márczius hónapokban a vármegye különböző községeiben népies gazdasági előadást tartanak. Tiszaigaz és Erdőtelek községekben a kosárfonó háziipart fogják tanítani.

Uj Gazdakör Óbádon. Óbád község kiscgazdái folyó évi február hó 2-án gazdaköri alakuló közgyűlést tartottak. A közgyűlésen 58 gazda volt jelen, a melyen elhatározottak, hogy a gazdakör tagjai évi 3 kor. tagdíjat fizetnek mindaddig, míg a gazdakör tagjainak száma nem szaporodik. Továbbá elhatározottak, hogy a kör helyiségére nézve még a folyó hó folyamán tartandó rendkívüli igazgató-választmányi ülés fog határozni.

Egy hasznos szövetkezet. A lentermelés hasznosítása érdekében Perbenyiken lenkikészítő szövetkezet alakult. A szövetkezet célja a lentermelés föllendítése és a kiscgazdák által termelt len ipari földolgozása. A tagok termését a szövetkezet 9 korona 50 fillérért váltja be és az alakítandó gyár működését nemcsak felső Zemplénre, hanem Ugocea, Breg és Máramaros-megyékre is kiterjeszti. A kiscgazdák érdekében alakult szövetkezeti vállalkozást a földművelésügyi miniszter is segítézi.

A felvidéki gazdálkodás érdekében. A hegyvidéki kirendeltség és a Beregmegyei Gazdasági Egyesület előterjesztésére Badalo beregvármegyei községben Orosz János kiscgazda birtokán a földművelésügyi miniszter népies mintagazdaságot állított, felügyeletével Fedák István gazdasági egyesületi titkárt bizta meg.

A Hungária műtrágyagyár közgyűlése. A Hungária műtrágya, kén-sav- és vegyipar részvénytársaság február hó 28-ára hívta össze közgyűlését, a melyen bemutatják a társaság 1911. évi mérlegét. A mérleg kedvezőbb, mint a tavalyi és 531 696 korona nyereséggel záródik.

Osztrák kedvezmény műtrágyára. A cs. kir. osztrák vasuti miniszter az érdekelteknek kilátásba helyezte, hogy az év folyamán 50 százalék díjmérséklést bocsát rendelkezésre műtrágyára, kiterjesztve ezt kárisó és thomasliszt, valamint csontliszt küldeményekre is. A díjkedvezmény f. é. május hó 15-én jár le.

A dohánytermés válsága. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által szervezett második ország-részi értekezletet most tartotta meg a Szabolcsmegyei Gazdasági Egyesület

Nyiregyházán. Az értekezleten megjelent gazdaközönség élénk érdeklődéssel vett részt a vitában és nagyjában magáévá tette az aradi értekezlet határozati javaslatát. A dohányjövédéki központi igazgatóságot Natorp Tivadar báró pénzügyi főtanácsos, az OMGE-t és a GEOSZ-t Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő és Fabriczius Endre titkárok képviselték a gyűlésen, hova megbízottakat küldött a Beregmegyei, Szatmármegyei, Hajdumegyei és Biharmegyei, valamint a Debreczeni Gazdasági Egyesület is. Az egyik fölszólaló hangoztatta az állami jövedék jóindulatát a gazdák jogos követelésével szemben, mégis szükség van az egyértelmű állásfoglalásra azért is, hogy a jövedék Ausztriával szemben léphessen föl kellő nyomattal a dohány árának fölemelése érdekében. Ifju Kállay András pedig kimutatta, hogy a dohánytermesztés nem jövedelmező többé s csak azért nem csökken, mert a birtok hetven százalékát bérlők kezelik, ezek pedig kötelezve vannak az engedelm kihasználására.

A javaslat az, hogy az osztályozás és az egyes osztályokba sorozott dohánybeváltási ár a következőkben állapíttassék meg:

1. a) Válogatott, szivarboríték beváltási ár métermázsánként 150 korona. b) Az I. osztályba sorolandó minden sérületlen és kevésbé sérült anyag, mely a gyártásnál mint szivarbél és burok talaj földolgozásra a nagyságra tekintet nélkül. Ezen osztály beváltásának ára 100 koronában állapíttassék meg. c) A II. osztályba sorolandó mindama sérületlen, vagy kevésbé sérült anyag, melyet a gyártásnál, mint vágóanyagot dolgoznak föl. Ára 80 korona. d) A III. osztályu anyagot alkotná a jelentékenyen sérült de e mellett még megfelelő vágóanyag 50 korona beváltási árban. e) A IV. osztályba jutnának végül a felsőbb osztályba nem sorolható aljevelek, de a szivégett és nedves levelek arányában bizonyos százaléklevonás lenne eszközölhető. f) A kapadohánynál három osztály létesítendő, 80, 50. és 36 korona beváltási áron.

2. A jeles dohánykertészeknek jutalom adandó a minőségi termelésért.

3. A dohánytermelés engedelmeért eddig levont illeték törlendő.

4. A fuvarpótlék a termelő területétől számítva, kilométerenként és métermázsánként öt fillérben állapíttassék meg.

A burgonyatermelés veszedelme. Ország-részi értekezlet Nyiregyházán a következő határozati javaslatot fogadta el egyhangulag: Kéressék fel az O. M. G. E., hogy hasson oda a földművelésügyi miniszternél, hogy Nyiregyházán mint az ország egyik legnagyobb burgonyatermelő vármegyéjének székhelyén állítson fel megfelelő szakemberekkel rendelkező burgonyaszaporító telepet. Mindaddig, míg ez az intézmény gyakorlati eredményekkel járna, szerezzen be fokozottabb mértékben egészséges, bőtermő és a vármegye talaj- és éghajlati viszonyainak megfelelő szeszgyártási és étkezési burgonyafajtákat és azokat ossza szét szélesebb körben az okserű burgonyatermelő gazdák között. Ezen termelés a szaporító telep vezetőségének közvetlen és állandó felügyelete alatt álljon. És engedessék meg, hogy az így termelt burgonyát, mint államilag ellenőrzött vetőmag-burgonyát hozhassák forgalomba. Ezzel kapcsolatban kéressék fel a földművelésügyi kormány, hogy a végzett kísérletekről annak idején állandóan tájékoztassa a burgonyatermelő gazdaközönséget. Egyidejűleg hívassanak fel a növénykórtani állomások a levélsodrosodás fokozottabb tanulmányozására, hogy ezáltal a betegség elleni direkt védekezés módjai is mielőbb megtalálhatók legyenek.

Magyar gyümölcskiállítás Münchenben. Az új müncheni vásárcsarnok ünnepélyes megnyitása e hó 14-én lesz. Ez alkalommal a magyar termelők gyümölcskiállításat rendeznek, a mely iránt nemcsak a közvetlenül érdekeltek, hanem a nagyközönség körében is élénk érdeklődés mutatkozik. A magyar kivitel, mely a délnémet államokban az olasz és tiroli verseny miatt eddig nem bírt érvényesülni, most kedvező kilátások között igyekszik tért hódítani a magyar kivitelre ily fontos piaczon.

A saazi komlópiacszról. Az OMGE tudósítójának utolsó jelentése óta a komlóüzlet, mely eddig csekély forgalom mellett nyugodt lefolyású volt, január közepén élénkült, később pedig a készlet csekélyisége és egy nagyobb saazi tétel

eladása folytán tovább szilárdult, úgy hogy középminőségű komlóért 430 koronát kínáltak, míg jó közép- és elsőrendű áru 435—445 koronát ért el. Vidéki áruból néhány tétel 425—435 koronáért talált vevőt. Egy nagyobb tétel uradalmi komló pedig 440 koronát ért el. Idegen komló iránt élénk volt az érdeklődés. A csekély készlet folytán azonban a forgalom korlátolt volt, tartott ár mellett. Az utolsó saazi árjegyzés szerint elsőrendű és szemelt áru 440—450, jó közép 435—440, közép 430—435 és alsórendű 420—430 korona 50 kilogrammonként. Január végén az irányzat szilárd. Az ár emelkedő.

Allami bor-közlaktár Beregszászon. Munkácsról táviratozzák: A felállítani szándékolt 10 bor-közlaktár egyikét Beregszász nyeri el. Erre a célra az állam már meg is vásárolta az Attila-utcán levő négy holdas szőlőterületet, a melyen nagyrészt sziklába vágva fog épülni az új bor-közlaktár.

Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Szilassy Zoltán elnöklésével tartott választmányi ülésén 62 új tagot vettek föl az egyesületbe, a kikkel az egyesületi taglétszám 2512-re emelkedett. Elhatározták, hogy ajánlatot fognak tenni a földmívelésügyi miniszternek a kiosztandó méhészeti eszközök beszerzésére, majd örömmel vették tudomásul, hogy a földmívelésügyi kormány szélesebb körben óhajtja terjeszteni a méhészeti tudnivalókat. Ezen az ülésen kezdte meg az egyesület az Ambrózy Béla báró-féle emlékalapítvány céljára a gyűjtést, a mely eddig 900 koronát eredményezett. A magyar, német és osztrák méhészek Bodenbachban tartandó vándorgyűlésére rendezőbizottságot küldöttek ki Sulyok Mór nyugalmazott alezredes elnöklésével.

A tavalyi méztermés. Az Orsz. magyar méhészeti egyesület most kiadott s a múlt évre vonatkozó éves jelentése szerint, a lefolyt év egyike volt a legmészszegeyebb éveknek. Kivételre alig került valami, az egylet a méhek etetésére sem volt képes elegendő mézet szállítani. A Nyírség, a Bácska és a Bánság, a melyek máskor nagy mennyiségben exportálták a mézet, most alig tudtak valamit hozni a piacra. A Méhészeti Egyesület panaszolja, hogy sem a kormány, sem a közigazgatás, sem a községek nem fejtenek ki elegendő tevékenységet mézelő fák ultiésére.

Utrendőri kihágás. Fölmerült esetről kifolyólag elvihatózatban mondotta ki a kereskedelmi miniszter, hogy utrendőri kihágási ügyben a községi, vagy körjegyző kihallgatási teendőkkal nem bízható meg.

A városi pásztor — gazdasági cseléd. A m. kir. hatásköri bíróság ítélete szerint a város által az állatok felügyeletére felfogadott pásztor is gazdasági cseléd. E minőségben nem változtat az a körülmény, hogy a város szabályrendeletének megfelelőleg, mint alkalmazott esküt tett.

A flóbert-puska — vadászati jegy nélkül. Flóbert-fegyverrel vadászati jegy nélkül kisebb madarakra a lövöldözés nem vadászati kihágás. (A m. kir. közig. bíróság 20.037/1910. P. sz. ítélete.)

Az erdőőr — gazdasági cseléd. Erdőőr gazdasági cseléd; hátralékos bérkövetelésének érvényesítése közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (A m. kir. hatásköri bíróság 1911. jun. 19. 34. sz. döntése.)

Illetékesség vadászati ügyben. Másnak vadászterületén őznek kutyákkal elfogása, mint vadászati kihágás miatt az eljárás a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik. (A m. kir. hatásköri bíróság. 1911. márcz. 20. 94. sz. döntése.)

Unghváry László és Amerika. Unghváry László (Czegléd) faiskola és szőlő termékei (nemes gyümölcsfa, vadoncz, akác, gledicsia, szőlővessző, bor stb. stb.) már Amerikában is nagy kérérdőségek örvendenek. Sok ezer korona értékben küldött a múlt évben is a Chicagóhoz közel fekvő Baróthy-féle telepekre. Árjegyzéket fenti czim szivesen küld.

Tejgazdaság. Minden gazdálkodó arra a tapasztalatra jutott, hogy a télen az istállótetés következtében, a tehének tejelő képessége és a tej minősége csökken. Ennek következtében nem mulaszthatjuk el a gazdálkodó urak figyelmét felhívni a több mint 50 év óta sikeres alkalmazott Kwizda-féle korneuburgi marha tápporra, melynek előállítója Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztrák magyar és román királyi udvari

szállító-állatgyógyászati praeparatumok számára, Korneuburgban Bécs mellett.

Parcellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ üzletműködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szolgáló kölcsönök adására is. Az intézet rendelkezése kizár minden nyereszkezdést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telek-könyvi és mérnöki) lebonyolítására és e célra megbízottját a helyszínére kiküldi, a ki az összes teendők ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételű kölcsönököt engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-u. 2. szám.) kívánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereségrészesedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, a hogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre, egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adhatnak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olesó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

APRÓK.

Utifü irtás. A réteknél kellemetlen növénye az utifü, mely széles levelével, nagy terjedelmével sok hasznos fűfélének helyét foglalja el s miután a legelő állatok kikerülik, nem rágják le, többnyira magba megy s miután nagyon sok magot nevel, ezek kipengése után szaporodik s hamarosan tönkre teheti a rétet egészen, ennél fogva legezelszerűbb be nem várt magbamenetelét s korábban kaszálni a rétet, így kivész idővel, mert gyökérszálból nem szaporodik s gyakori kaszállással annyira elgyengül végre is gyökere, hogy teljesen életképtelen lesz. Májustól júliusig szokott a közép utifü virágozni, tehát ez időben június első felében vágandó ezen réten a széna, melyen ez a gaz elterjedt. Ügyelni kell a vágásnál, mert ha nem elég mélyen kaszálunk a föld felületén elterjedő lapos levelek a kasza alatt sértetlenül maradnak. A későbbi kaszálás már azért sem ajánlatos, mert a felig érett magvak is csiraképesek és a szénába került magvak egy része az állatok gyomrán áthaladva sem veszti el csiraképességét s a trágyával így újból a talajba juthat.

A kubai dohány és a havanna szivarok. Ezen a czimen egy Paul Serre nevű francia, a ki három és fél évig volt Kuba szigetén, könyvet irt, a melyben többek közt elmondja, hogy perui guánót már nem használnak trágyázásra, mert a dohánynak nagyon rossz a szaga tőle, hanem ezzel szemben most évenként mintegy öt millió frank értékű mütrágya fogy el, mely az Egyesült Államokból, Belgiumból és Németországból kerül az országba. A zöldtrágyázás is nagyon jól bevált. A szerzőnek az a véleménye, hogy a termelésnek árnyékban eredménye az, hogy a míg nem árnyékban termelt dohány csak mintegy 25 százalék világos anyagot ad, addig árnyékban 75 százalék világos anyagot lehet elérni. A dohány átlagára Kuba szigetén 6 frank fontonként. A fermentálásnál 50 fok a legmagasabb hőmérséklet. A legrégebbi gyárakat 1836-ban alapították. Jelenleg Havannában 75 szivar-gyár van (volt már 145 is) 38 cigarettagyár, 90 dohánykereskedő és 20 bizományos, a kik szivar, szivarka és dohány exportálásával foglalkoznak. Azonkívül a sziget belsejében nem kevesebb mint 50 szivar-gyár van. Évenként 327 millió darab szivar készül, mely mennyiség fele az országban fogy el. A kivitel 181 millió szivart tesz ki, míg 15 év előtt a 300 milliót is meghaladta. Nagyon célszerű, ha egy szivar-gyár mellett cigarettagyár is működik, mely a hulladékot értékesíti és feldolgozza. 1900-ban sok amerikai tőke került a havanna dohányipar szolgálatába; akkor létesítették a „Havanna-Commerzial-Company“-t is. Ennek helyébe két évvel később a „Havanna-American-Cigar-Company“ került,

majd a nagy, most is fennálló „Henry Clay and Bock and Company Limited“ társaság. A trust ilyen módon sok gyárat vásárolt össze jó áron, úgy hogy ma 45 millió dollárral rendelkezik. A trust 45.000 bált dohányt dolgoz fel évenként szivargyáraiban és 30.000 bált cigarettagyáraiban 1906 óta a termékek közepesek, sőt ösztintén mondva: rosszak. Az idén is rossz idő járt a dohánytermelésre.

A szőlőmoly — cochylis ambiguella. A szőlőmoly egyike a legveszedelmesebb szőlő-ellenségeknek, mert a hol egyszer befészkelte magát, onnét nagyon bajos kipszttítani. Egy — különben jónevű, de ugylátszik naiv — gazdátársunk a napokban arról beszélt, hogy a veszedelmes szőlőellenségnek, a mely az 1900. évben nálunk is sok helyen és nagy vehemenciával grasszált, nagy ellensége a zord hideg téli idő s így remélhető, hogy a most beállt szigorú fagy nálunk is kipszttítja. Ez a hiedelem azonban egy rettenetes tévedés, a mely sehogy sem állja meg helyét, mert a szőlőmoly selymes gubójának védelme alatt a szőlőtöke heja alatt huzva meg magát kiállja a legnagyobb fagyot és telet is, hiu remény volna tehát abban bízni, hogy a zord tél s a kemény fagyok megszabadítanak tőle. *A tőke lekérgezése ősszel és tavasszal valami kaparóvással — egyike a leghatásosabb védekezési eszközöknek, de csak az esetben, ha a levakart kérget gondosan összeszedjük és elégetjük és hogy ha hét százalékos (hét liter 100 liter vízben) kénsavas oldattal a tőkét ecset segítségével bemázoljuk vagy alaposan és gondosan bepermetezzük.* Újabban így járnak el a francziák is, természetesen rajzáskor használva a molylepkefogó-lámpákat is és a siker hír szerint teljes. N. D.

A gyümölcs ápolása a fán. Selejtes gyümölcsnek az ára is silány; ennél fogva arra kell iparkodnunk, hogy szép gyümölcsöt termesztünk. Igaz, hogy erre nézve az szükséges, hogy csak jó, becses fajtákat ültessünk; de nagyon megjavíthatjuk a termés minőségét, ha a gyümölcsöt a fáján is ápoljuk, gondozzuk. Ezt tesztük pedig az öntözéssel, trágyázással, permetezéssel és ritkítással. Ha szárazság van, hetenkint bontsuk ki mélyen a fák tövét is öntözzük meg vízzel. Kéthetenként pedig öntsünk a tövére tízszeresen fölhigitott trágyalevet. Nagyra neveli a gyümölcsöt, ha esténként állott vízzel megpermetezzük a koronát. Elősegítjük a gyümölcs növesét azáltal is, ha a fákat koronkint megrázzuk, hogy az idétlen példányok, fergesek hulljanak le; vagy a mennyire tehetjük, ha a buja termésnek silányját még fejletlen korában kézzel leszedjük, vagyis a termést megritkítjuk.

Tapasztalatok a burgonyatermesztés körül. Hazánk sok vidékén az a szokás, hogy az ekével huzott barázdákba a burgonya vetőgumójával együtt takarják alá az egyidejűleg adott istállótrágyát is. Ez pedig nagy hiba még akkor is, ha így a trágyának csak egy részét adnók a burgonya alá. Ily esetekben ugyanis a föld nem takarja be kellő jól a gumókat, üregek képződnek s ezenfelül a közvetlen alkalmazott nitrogén (istálló) trágyázás következtében a burgonya tulságosan szárba megy és igen sok — gazdag lombot képez, természetesen a gumótermés rovására. Ismeretes hiba a burgonya tulságosan sűrű ultiése, de ugyanilyen hiba a tulságos ritka ultietés is; a leghelyesebb burgonyát 50×50 cm-terre ultietni. Nagy fontossággal bír a burgonyatermesztésnél a mütrágyák alkalmazása is. De csak okkal és móddal, — okszerűen járva el. Dr. Sobotte professzor e tekintetben a következőket ajánlja figyelembe: 1. A burgonyatermesztésnél a trágyázás alapját mindig az istállótrágya képezze, azonban e mellett a mütrágyákról se feledkezzünk meg, mert azoknak itt nem is hitt nagy jelentőségük van. 2. Sekély termőrétegben és ha nincs is a föld kiválóan jól megművelve, elkerülhetlenül szükséges a foszfátózás. A foszforsavas mütrágyák közül elsősorban a thomassalak-liszt veendő figyelembe, ezt azonban vályogtalajokon superfoszfáttal jó helyettesíteni. A hol istállótrágyával rendszeresen trágyáznak, ott a nitrogéntrágyákat teljesen mellőzhetjük. Homokos talajokon a kálitrágyázás ugyszólván nélkülözhetetlen. 3. Mély termőrétegu talajokon a legmegfelelőbb trágya a superfoszfát és a chilisalétrom. Ennek mennyiségét a talaj minőségét határozza meg. 4. A mütrágyázás a burgonyatermesztésnél igen jól kifizeti magát, de csak úgy, ha a talaj jól

meg van mivelve és ha istállótrágyával már kellőleg át van trágyázva. N. D.

Szalmaliszt-melassze. A melasse-takarmányozás sikeres módján régóta törik a fejüket a gyakorlati gazdák és a tudományos kísérletezők. Különösen a németek foglalkoztak e kérdéssel alaposabban. Most *Bibraus-Wendhausen* gazdasági tanácsos a melasseetetés egy új módját találta fel. Poralakuvá őrli fel egy e célra szerkesztett malomban a szalmát és ezzel keveri a melassét úgy, hogy 1 q. szalmaliszt 2 q. melassét nyel el és a keverékből egy szilárd, igen jól eltartható és nagy táperővel bíró s emellett könnyen is emészthető takarmányt állít elő. A szalmaliszt melasséval végzett takarmányozási kísérletek igen jól sikerültek; az állatok szívesen ették, az effectus is kedvező volt, úgy, hogy — tekintettel a keverék nagy eltarthatóságára is — a szalmaliszt-melasse feltalálásával a melasse-takarmányozás kérdése a megoldás felé közeledik. A szalma porrá őrléséhez szükséges malom állítólag nem nagy befektetést igényel. Munkaképessége sem nagy sok kívánni valót, mert naponta 30—35 q. szalmát képes felőrlni s így naponta 100—105 q. keverék állítható elő. A takarmányozási kísérletek — a szalmán kívül egyéb takarmányok is kombinálva az elegybe — még folynak s az eddigi tapasztalatok kedvezők és biztatók. Takarmányozásuk időkben e körülmény óriási fontossággal bír, mert a melasse cukortartalma a szalmák feltakarmányozását könnyíti meg azzal, hogy benne a táparányt kedvezőbbé, emészthetőségét könnyebbé, magát a szalmát pedig izesebbé teszi. N. D.

Napijelentés a gabonatözsderől.

1912. február hó 9-én.

A tegnapi zárlethez viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza semmivel sem változott, az októberi buza 1 fillérrel gyöngült, ellenben az áprilisi rozs 3 fillérrel, az októberi rozs 3 fillérrel, az áprilisi zab 7 fillérrel, a májusi tengeri 5 fillérrel emelkedett.

Köttetett:
Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81.5 kg. 24.65 K, 300 mm. 80.5 kg. 24.80 K, 100 mm. 80.5 kg. 24.60 K, 200 mm. 80 kg. 24.90 K, 200 mm. 81 kg. 24.96 K, 500 mm. 81 kg. 24.90 K, 500 mm. 81 kg. 24.9 K, 100 mm. 80 kg. 24.60 K, 100 mm. 80 kg. 24.50 korona.

Pestvidéki: 100 mm. 82 kg. 24.65 K, sárga, 1400 mm. 81,5 kg. 24.65 K, Budára, 300 mm. 80 kg. 24.60 K, 300 mm. 80 kg. 24.45 K, 100 mm. 80 kg. 24.30 K, rozsos.

Felsőmagyarországi 100 mm. 81 kg.-os 24.70 K, 200 mm. 81 kg.-os 24.30 K, 100 mm. 79.5 kg.-os 24.50 K.

Fejérmegyei 700 mm. 79.5 kg.-os 24.65 K.
Bánsági 4000 mm. 78.5 kg.-os 24.40 K, tavaszi szállítás, 3000 mm. 79.5 kg.-os 24.15 K, 3200 mm. 79 kg.-os 24.60 K, 850 mm. 75 kg.-os 24.60 K.

Rozs. 300 mm. 20.75 K, 100 mm. 20.56 K, mind készpénzfizetés mellett.

Zab. 100 mm. 20.90 K, 1000 mm. 20.70 K, mind készpénzfizetés mellett.

Az árak 100 kilogrammonként koronákban értendők.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza április 3	23.98 K
Buza májusra	23.78 »
Áprilisi rozs	21.34 »
Zab áprilisre	20.78 »
Tengeri 1912. májusra	18.14 »

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom kielégítő volt és dacára az élénkebb kínálatoknak, a szeszárak változatlanul a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak.

Elkelt *finomított szesz* nagyban adózva 222.50—223 kor., adózatlanul 83.50—84 kor., míg ellenben kisebb tételek drágább árban keltek. Másodkézből azonnali és februári szállításra olcsóbb ajánlatok voltak.

Denaturált szesz változatlan és hordóval együtt kötésre 73 koronáig kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás 76—77 kor. volt ajánlva flx árban és 1.50—2 kor. jegyzésen alól és több tétel el is kelt. Exkontingens szesz változatlan árban kelt. Bpsten a kontingens nyersszesz ára 76.—77.—K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva	222.50—223.— K
Finomított szesz adózatlan	83.50—84.— »
Élesztőszesz adózva	222.—222.25 »
Élesztőszesz adózatlan	—.— »
Nyers szesz adózva	220.50—221.— »
Denaturált szesz	73.—73.50 »

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzése.

Dara (gríz) —, 0. sz. királyliszt 34.60, 1. sz. lángliszt 33.80, 2. sz. lángliszt 33.20, 3. sz. zsemlyelisz (külns.) 32.60, 4. sz. zsemlyelisz 31.80, 5. sz. kenyérlisz, feh. 31.20, 6. sz. kenyérlisz 30.20, 7. sz. kenyérlisz, közép 29.00, rozslisz I. 29.00, rozslisz II. 27.20, rozslisz III. 22.40, korpá, finom 15.40, korpá, durva 15.40 K mm. Tengerliszt —28.—28, tengerikása —30.—32 K kg.

Készáru-tözsde 1912. február hó 9-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapestben		100 kilogramm készpénz ára Budapestben	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	24.05
"	76	—	80	24.15
"	77	—	81	24.35
"	78	23.70	82	—
Fehérmegyei	75	—	79	23.90
"	76	—	80	24.05
"	77	—	81	24.15
"	78	23.60	82	—
Pestvidéki	75	—	79	23.90
"	76	—	80	24.05
"	77	—	81	24.20
"	78	23.60	82	—
Bánsági	75	—	79	24.05
"	76	—	80	24.15
"	77	—	81	—
"	78	23.70	82	—
Bácskai	75	—	79	24.05
"	76	—	80	24.15
"	77	—	81	—
"	78	23.70	82	—
Rozs elsőrendű új középminőségű (új)			20.85	21.05
Árpa takarmányára elsőrendű			20	20.60
Köles			—	—
Zab elsőrendű (új)			20.80	21.—
középminőségű (új)			20.20	20.60
Tengeri belföldi új román v. bolgár			18.60	18.80
Repozékáposzta			—	—

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester utcza, 1912. február 9-én. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.) Felhozott a szokott községekből 235 szekér réti széna, 21 szekér muhar, 18 szekér zsupszalma, 27 szekér alomszalma, 10 szekér takarmányszalma, — egyéb takarmány 10 szekér (luczerna és zabosbüköny stb.), 400 zsák szeska.

A forgalom élénk. Arak q-ként fillérben a következők: Réti széna 960—1060, muhar 980—1100, zsupszalma 400—540, alomszalma 300—400, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 1000—1100, löhere —, luczerna —, köles —, sarju 640—860 szalmaszecska 440—480. Összes kocsiszám 315. Összes súly 378.000 kilogramm.

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetkezeti gabonáraktárak gabona és őrleményforgalmáról és készleteiről.

1912. jan. 27-től 1912. febr. 3-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Буза	Розс	Árpa	Zab	Tengeri
	monnyisége métermázsákban				
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1912. jan. hó 27-én	695078	266448	151188	292454	94702
Betét- / 1912. jan. 27-től rozás / 1912. febr. 3-ig	27374	4062	4571	12418	18778
Kitá- / 1912. jan. 27-től rozás / 1912. febr. 3-ig	52678	6954	17402	18771	26782
Készlet 1912. febr. hó 3-án	669774	263559	138557	286096	86708
II. Az 1912. február hó 3-án megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Barcs	25177	2589	348	18920	15430
Berethyóújfalv.	5061	209	341	780	—
Békéscsaba	58876	221	863	3363	553
Brassó	9501	241	6090	18871	5181
Budapest	105281	109.88	4438	99864	122
Csáktornya	9185	2196	920	2807	2907
Czegléd	24205	9739	5042	2074	1126
Debreczen	27092	37711	2006	4742	423
Déaványa	15218	1558	653	1497	179
Érmihályfalva	5656	11908	—	82	441
Flume	17940	1.51	14533	11.477	88736
Győr	191	3089	1435	325	—
Kaba	1.775	168	204	149	—
Karozag	18796	—	—	—	—
Kassa	—	—	—	—	—
Kisújszállás	49427	1114	823	986	367
Kisvárdá	—	—	—	—	—
Kolozsvár	156.2	1513	1758	5908	208
Marosludas	—	—	—	—	—
Maros-Vásárhely	5878	574	1348	1720	—
Mátészalka	2940	983	23	2512	29
Mezőkaszony.	3117	92	—	1867	78
Mezőtur	18511	2319	1028	2.32	754
Miskolc	6607	3389	19849	4813	102
Nagybecskerek.	11690	233	—	3265	774
Nagykanizsa.	2.640	7884	20017	8016	1229
Nagykároly	16588	4449	2373	2823	1356
Nagyszalonta	19503	348	90	2835	1
Nagyszében	8617	791	101	8848	383
Nagy-Várad	17709	2729	1474	1608	426
Nyiregyháza.	15385	24264	675	735	1690
Nyitra	9.0	210	6502	933	517
Pancsova	10845	—	—	—	1411
Pozsony	10725	7719	23382	667	—
Szarvas	13985	—	476	819	148
Szatmár-Németi	15572	4407	205	15594	1452
Szeged	2215	1277	102	934	2147
Szombathely.	1130	409	13460	2104	69
Temesvár	6766	27	1800	17081	148
Veszece	22303	—	1968	1008	1941
Eszék	—	—	—	—	—
Sziszek	893	—	104	11417	5828
Zágráb	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	2386	—
B) Szövetkezeti gabonáraktárak.					
	5886	991	236	3235	464

Laptulajdonos és főszerkesztő: **ORDÓDY L.**

Felölts szerkesztő: **BUZZI F. GÉZA.**

Társzerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN**

„QUADRÁT” EGYETEMES TENGERI-MŰVELŐ.

Mint három vagy négy soros □-es fészekvájó és kapológép

az egyedüli eszköz, mely a hazai viszonyok között, de különösen nehéz művelési talajokon, a négyzetes tengeri művelés pontos és olcsó keresztülvitelére alkalmas. SZASZADALOM a világ összes agrikulturnál államaiban bejelentve.

Megrendelhető:

Andrény Károly és Fiai vasnagyszerkedő cégégnél, **NAGYVÁRADON.**

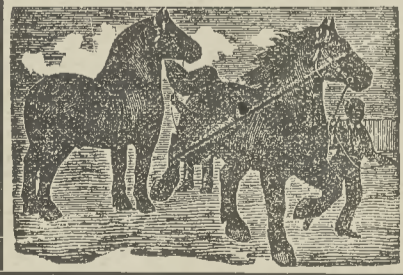
Kívánatra prospektus bérmentve.

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.** Utánvétellel küldve **3.65 K.** Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük. — Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, **Bpest, IV., Múzeum-körút 7.**

Importált elsőrendű eredeti belgiai ardeni fedezőmének és anyakanczák

állanak eladásra:

R. & S. MENZELES WIEN,

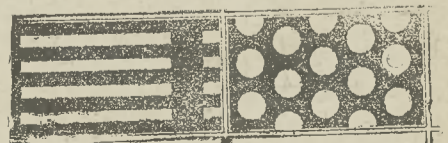
III., Ditrichgasse 4.

STAHHEL és LENNER

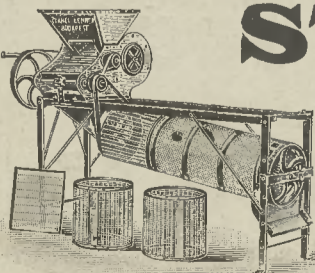
Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbíró-u. 44-46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTAK és mindenfajta **LEMEZROSTA** gőzeséplőgépek számára

Tolnamegyében mintegy 1400 m. hold elsőrendű szántóföld, **Biharmegyében** 560 m. hold többnyire szántóföld, **Csepel-szigeten** mintegy 190 magyarhold birtok egy tagban avagy kisebb-nagyobb részletekben **eladó.**

Gömörmegegyében egy 1300 holdas szép nemesi birtok, melynek fele fiatal tölgyes erdő nagy kastélyllyal, valamint **Veszprém-megyében** 1200 holdas szép birtok urilakkal kedvező feltételek mellett **eladó.**

Dunántuli megyékben több kisebb-nagyobb birtok **eladó.**

Keresünk több kisebb-nagyobb birtokot vételre és **haszonbérletre.**

Felsőmagyarországon megbízásunk van **eladni** egy nagy kiterjedésű erdőbirtokot, melyben mintegy 3000 holdnyi kitűnő szántóföld van. Az erdő külön is megvehető, nagyobb része szántófölddé átalakítható.

Ajánljuk a közeli idényre a **legkitűnőbb quedinburgi répamagokat** és pedig **vauriac, oberndorfi, ecken-dorfi, olajbogyó sárga, Mamuth vörös** takarmányrépamagot. **Arankamentes** eredeti stájer **lóherét és luczernát a legnemesebb** fajokat a legnagyobb gonddal tisztítva és kiválóan **csiraképeseket.**

Szállítunk mindennemű **gazdasági gépeket, motorokat, gazdasági felszereléseket, olajat, zsiradékot, műtrágyát, raifiaháncsot, kékkövet, zsákot, ponyvát.**

Birtokra törlesztéses **jelzálogkölcst** s **mezőgazdasági hitelt** nyújtunk előnyös feltételek mellett.

A „Nemzeti Pénzváltó r. t. Parcellázó osztálya“ BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. ♦♦ (HAAS-PALOTA.) ♦♦

HERKULES IDOMVASABLAK

Sodronyüveges istállóablak.

Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakszerű költségvetésekkel készséggel szolgálunk. Mindennemű vasszerkezeti munkákat elvállal és elkészít.

FARKAS ÉS TÁRSA
vasszerkezeti gyára
BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 8.
Telefon 82-70. — Kérjen ingyen árjegyzéket.

HERKULES IDOMVASABLAK

Arjegyzéket küld:
borról.

Szőlövesszöről.

akác,
gledicsia,
nemes gyümölcsfa
és
vadonczról

Ungváry László Öregléd.

TEJGAZDASÁGOT
bérel, vesz vagy épít

német társulat. Szükségeltetik legkevesebb naponta 1800-2000 liter tej. Szíves, részletezett ajánlatok a posta, vasútállomás, vízviszonyok és a tejárak megjelölése mellett „W. K. 9685.“ jelige alatt

Mosse Rudolf Annoncen Expedition, Wien, I. czimre kéretnek.

Tűzálló kaszák minden nagyságban, kézi vaskazeták uj és használt, 100 pár diszlószerszám, mell- és kumet, ezüst- és aranydiszítésűek, mindentéle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótarok, régi és uj esőköpenyegek, halinaeszmák, zöld munkás-zubbonyok, mindenféle unitormisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyerges, régi és uj fegyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyepelősátrak, Candago-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban, mint bárhol kaphatók. **Wien, IX., Trödlerhalle 105.** Telefon 20745. — A küldemény utánvétel eszközöltetik. — Nem alkalmas tárgy kiseréltetik. — Az államtisztviselők szállítója. — Kérem ügyelni a 105. számra.

Termeljük többet!!

Ha kukoricatermelésének jövedelmét tetemesen fokozni óhajtja, rendezkedjék be a kitűnően bevált, gépüzemű **amerikai rendszerre. Vesse kukoricáját az**

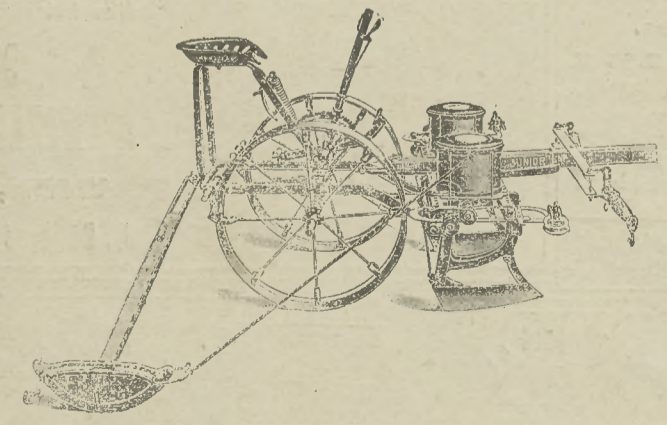

„Avery Junior Planter“

preciziós négyzetültetővel, művelje az

„Avery Junior Weeder“

rugalmas fogu gyomirtó és porhanyító géppel s a fejlődés későbbi időszakában az

Avery Junior Cultivator

kapalógéppel.

Tetemes mag- és munkamegtakarítás, a kézierő teljes kiküszöbölése és fél költség mellett **dupla termést fog elérni.**

Fenti eszközök kizárólag cégünknel kaphatók.

Kérjen ismertető leírást.

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

A Hatvani Czukorgyár Részvénytársaság-nál eladó saját gazdaságaiban termett:

1200 métermázsa tavaszi buza

(triticum durum) vetési czélokra kiválóan alkalmas, 100 kg.-ként **28 K** árban,

Kwassitzi Hanna Pedigree-árpa

első utántermés, 600 métermázsa **22 koronás** árban métermázsként.

Amerikai csöves kukoricza,

első utántermés, 500 métermázsa 115 napos cső és 400 métermázsa 90 napos cső **20 korona** árban 100 kg. csőért.

500 kg.-on aluli mennyiségek nem szállíthatnak.

Arak zsák nélkül, helyt Hatvan értetnek. Pénzküldemények és zsákok

Hatvani czukorgyárhoz, Hatvan intézendők.

Alagsövezést, nyiltesatornázást, töltésépítést, halastóépítést,

Bolgar-rendszerű öntözési berendezését a legolcsóbb és legrövidebb idő alatt, tervszerinti kivitelé,

elvallalja: KOVÁCS ANDRÁS végzett vízmester és okl. műkertész. Kulturmérnökségtől hosszabb gyakorlat-

tal. Megkeresések **ALSÓELEFÁNT,** Nyitra megye czimzendők. : :

Zalaigriczei gazdaságomból nemesített mangolicza

(Lincolnshire-mangolicza) malaczkok 3 hónapos korban, orbáncz és sertésvész ellen beoltva kaphatók, kan 160 korona, emse 130 korona árban s az emsék 14 cseszbimbóval. Eladó lesz továbbá f. évi április hóban, számfelettség okából, 12 darab lincolnshirei kannal felbugatott mangolicza kocza, vemheségért szavatolva, darabonként 240 koronáért. Telivér lincolnshirei malaczkok már csak a legközelebbi ellésből lesznek rendelhetőek, kan 240 korona, emse 210 korona árban. **TAKÁCS JENŐ, Tapolca, Zala megye.**

116|1912. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó a berettyóújfalusi kir. járásbíróság 1912. V. 70|1. számú megbízása folytán ezennel közhírré teszi, hogy a **báró Fould-Springer uradalmak** [pusztanagyrodonyi gazdaságának, a nevezett gazdaság helyi raktáraiban préseletlen állapotban levő, de bálakba préselésre és szállításra, az üzleti szokásoknak megfelelően elkészített 1911. évi termésű czirokszakál termése a helyszínén, Szerep községhez tartozó Nagyrodonyi-pusztán

1912. évi február hó 19. napjának d. e. 12 órájára

nyilvános önkéntes bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek és becsáron alul is következő feltételek mellett el fognak adni.

Árverési szándékozók tartoznak bánatpénz gyanánt 3000, azaz három ezer koronát a bírói kiküldött kezébe vagy az uradalmi pénztárhoz az árverés megkezdése előtt készpénzben letenni, a vételár többi része pedig az áru átvételekor fizetendő.

Kikiáltási ár métermázsként 52 korona.

Az áru préseletlen, az országos kereskedelmi szokásnak megfelelőleg eladásra előkészített állapotban kerül eladásra és nevezett uradalmak tartoznak azt bálakba préselve, a vételtől számított egy hónapon belül a vevő kívánságára járható utak mellett bármikor Pta-Hosszuhát állomásra szállítani.

Az uradalom az eladott áruért az eladás után szavatosságot semmi irányban nem vállal, de azokat a helyiségeket, melyekben az áru jelenleg van, szállításig vevőnek az áru megőrzésére díjtalanul rendelkezésére bocsátja.

Venni szándékozók az eladandó czirokszakált bármikor megtekinthetik s e czélra, levélbeli megkeresésre a báró Fould-Springer pta-rakonczi gazdasága (pósta: Pusztá-Ecseg) Hosszuhát vasuti állomásra kocsit bármikor küld.

Berettyóújfalú, 1912. évi február hó 3. napján.

Nedeczky,
kir. végrehajtó.

MUSCAT OTTONEL

Gyökeres (2 éves) minőségben 500,000 darab.
Sima minőségben 2.000,000 darab van eladó.

Gyökeres (2 éves) rendkívül erős példányok 1000-ként 60 kor.
Dugványról lett szaporítva. — Sima (szokvány minőségű, betegségtől mentes, 55 cm. hosszú) 1000-ként 12 kor.

Gyökereiből 100, simából pedig 500 darabnál kevesebbet nem adok el.
10—25—50—100,000 darab vételénél megfelelő engedményt adok.

A **Muscat Ottonel** egészséges, buja növésű, bőtermő, virágzaskor ritkán rug és csak nagyon erős időben rothad; e mellett korai faj, úgy, hogy szeptember 20—25-én szüretelve, a klosterneuburgi mustmérőn 28, de sokszor 24—26 % czukrot is mutat. A szőlő zamataja felséges, ugyanígy, hogy e részben egész bátorsággal minden más muskotály fölé helyezendő. Csemegének — mert fejedelmi illata van — rendkívül alkalmas. Mi Wienben 80 fillér, de sokszor 1 koronáért is el tudtuk adni kilóját. Rendkívül édesessége és zamata folytán silány mustok, illetve borok feljavítására ennél alkalmasabb anyagot eddig a szőlészet nem mutatott fel; épen ezért a 2 éves gyökeres vesszők olyan mult évi vagy 2—3 éves telepítés pótlására, mely 20—30% vagy még ennél is nagyobb hiányt mutat, rendkívül alkalmas, mert vele terméstintet, illetve borunkat még egyszer olyan értékűvé tesszük.

Fenti fajnál a híres **piros Delaware** legalább is 50%-kal csekélyebb értékű. Az **Ottonel**ből nálam ma már 80 katasztrális hold áll művelés alatt és borát mint főlászt ez évben wagrón-számra is eladtam és ol tudom adni minőség szerint 80—100 koronáért, kicsinyben pedig minőség szerint 120—150 koronáért. Eme faj sima vesszejét ojtványtelepek 25—50,000 számra rendelik.

Czim: Unghváry László szőlő- és borgazdasága, Czegléd.

Eredeti „OTTO” motorok

DIESEL-nyersolajmotorok

Benzinmotorok

Benzinlokomobilok

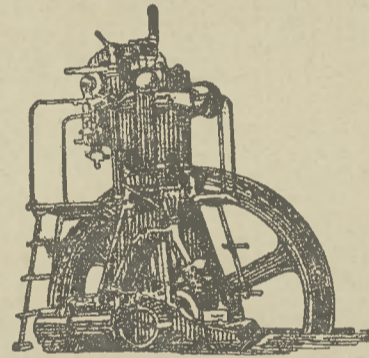
Teljes cséplőkészletek

Hűtő- és jéggyártógépek

Langen és Wolf
mótorgyár

Budapest, VI., Váci-Körút 59.

Műhely: IX., Mester-utca 31.

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines géppel szakértő bizottság előtt utáncsépeltettünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szab. dobkosár-betétléczelet.

Kérdezősködékre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

Bárdos és Brachfeld BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5. sz.

Ökörpatkók

alkalmasak, tartósak és olcsók.

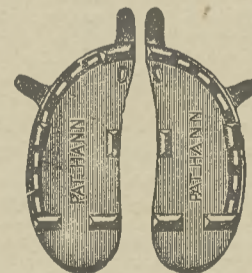
HANN' jeggyel ellátva.

Kérjen és figyeljen pon-

tosan ezen jegyre, mert

patkóink minden tekin-

tetben utolérhetlenek!

Rendes csülökpatkók ökrök részére. Szabadalmazott lópatkók, első díjakkal kitüntetett patkók, igás és háttas lovak részére, szakértői által legmelegebben ajánlva. Patkó- és csülökszegek. Sróf- és rúdvasalások, vasalási eszközök és szerszámok.

M. HANN'S SÖHNE
RAINFELD a/d. Gölsen N.-Ö.

Lyukfuró v. srófkészülékes hordódugólemezek czég-nyomattal vagy anélkül, szállításra és beraktározásra szánt hordókhöz minden nagyságban és mennyiségben.

Minták és árjegyzékek ingyen!

Eredeti Hanna vetőárpát

a párisi kiállításon „Grand Prix“-vel kitüntetve, megvételre ajánlja **Kubicek Ferenc** földbirtokos, **Cellechovitz, Prossnitz** mellett **Morvaországban**,

50 millió akác és erdei csemete

Akác: 2 éves magonc 50 drb 18 K, 10,000 drb 150 K; 50-100 cm. magas, 1000 drb 20 K, 10,000 drb 160 K; 100-150 cm. magas, 1000 drb 30 K, 10,000 drb 250 K; 150-200 cm. magas, 1000 drb 40 K, 10,000 drb 350 K.

Akác-suháng: 3 éves magonc 200-300 cm. magas, 1000 drb 65 K.

Glaeditia: 1-4 éves magonc, 50-250 cm. magas, 1000 drb 15-55 K.

Erdei csemete: lucz-fenyő, fekete- és erdei fenyő, 1-4 éves magonc, 1000 drb 3-9 K; kocsányos tölgy 1-4 éves magonc, 1000 drb 6-20 K. Továbbá igen nagy készlet gyümölcs-, dísz- és sorfákban, díszbokrokban, stb. levellő fákban, rózsákban, stb.

Képes főárjegyzéket kívántra ingyen küld:

Gr. Batthyány Zsigmond uradalmi intéző-éje, **Csendlak**, posta Ferenczlak (Vas m.).

Eladó

2 cséplőgarnitúra.

Bérlélem megszűnése folytán eladom egy 10 lóerejű, a MÁV. gépgyárában készült és egy 8 lóerejű cséplőgarnitúrát, szalma-kazalozókkal, tűzescsendőkkel, teljesen üzemképes állapotban, mindegyikhez külön javításhoz való sok számszámmal, mindkettő 1910-ben lett nyomtatva, Bővebbet tulajdonosnál:

Gutman Mór
Sátor-Alja-Ujhely,
Széchenyi-tér 23. sz.

Alcsuthi tengeri vetőmag eladó.

Bővebbet gróf **Stubenberg József** székelyhídi uradalmánál.

Galambos Sándornál, **Obecsen** kapható

elsőrendű arankamentes luczernamag,

azonnali vagy tavaszi szállításra. Ára kilogrammonként **1 korona 40 fillér** (50 kg. és azonfeletti vételeknél). **Lucz rnasom** tartóit az obecsei előjáráság lépésről-lépésre tüzetesen átvizsgálta és hivatalos bizonylattal igazolta annak

arankamentességét. A ki teljesen megbízható forrásból kiváló minőségű gyökeres szőlőtőtván o- at akar beszerezni, kérjen tőlem árujegyzéket.

SIMON PÁL-féle

Hotel Páris Szálloda

Budapest,

Váci-körut 25. sz.

Kényelmesen berendezett szálloda. — Szoba árak 3 koronától felfelé villanyvilágítással és kiszolgálással. — Ujjonnan átalakított, kitűnő vendéglő és kávéházzal. — Földszinten sör-csarnok és „Bacchus“ pin-cze. — Előnyös árak.

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Fodor és Társai

megbízásokat elfogadnak **jármos ökrök, tinók,**

sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett, gyorsan és jutányosan, direkt forrásból közvetítik.

Czlm: Erdélyi Kereskedelmi Társ. Kolozsvár, Kossuth-Lajos-utca 37. sz. alatt.

Telefon 311. Interurban
A legkiválóbb fajta nemesített

gyümölcsfák

kaphatók

Hoffmann Ignác Szeged

ujszegedi 50 kat. hold területen levő gyümölcstaiskolájában.

Arjegyzék ingyen és bérmentve:

Tölgyfa-szőlőkarót

2.00 méter hosszú, hasított, száraz, Mesztegy-nyó (Somogy- és Kehida-Kustány, Zalamegye) vasutállomásokról szállít:

Ungár Dezső
BUDAPEST. V. Nádor-utca 30.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtájára anyagra

Gyümölcsfacsemetek, sétányfák, díszoszerjék, tülevelűek, kerítésnövények, boggyógyümölcsűek stb. SZŐLŐOLTVÁNYOK (elsőrendű áru) európai és amerikai sima és gyökeres vesszők. Oktató díszárjegyzék kívántra ingyen. —

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Magburgonya eladó,

Professor **Woltmann-féle** első után'ermés, az elmúlt évben a peronoszporának valamint a levélfodrosodásnak ellentárolt, kézzel válogatva, földmentesen szállít 10 q feletti mennyiségben ab Zalabéri állomás: **Uradalmi intézőség, Mikosd, posta: Mikosdpusztá (Vas megye)** hol bővebb felvilágosítás nyerhető.

Polgár Sándor

m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-Körut 50. sz.

Legelőnyösebben beszeresethetők orvosi, sebészi és betegápolási eszközök, Gummiárúk, Suspensorium, irrigator fecskendők stb., legújabb találmányu os. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldök-kötők. — Valódi francia különlegességek (ovszerek). — Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

(Fenti címre ügyelni tessenék.)

NÁD

BENEDEK MÁTYÁS és FIA FAKERESKEDŐ CZÉG ÉRMIHÁLYFALVA
NÁDTELEPE ÉRMIHÁLYFALVÁN

szállít elsőrendű fedő-, stukatur és szegónádat. Elvállalunk **dohánypajta** építéseket. Nádunk két helyen dróttal vagy egyéb erős anyaggal kötözve és egyforma méretű kévékben szállítatjuk. *****

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekből való szállítója, kertületi gyógyszerész **Korneburg-ban, Wien** mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóknak és versenyistállóknak 50 év óta használatos, mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapest, VI., Király-utca 12. sz. Andrassy-ut 26. sz.**

BIRTOKOK

bérlésre és eladásra nagy számban vannak bejelentve **Poszvek Nándor** gazdasági szakirodájánál Szatmáron. Közvetítés a leghisidabb alapon.

Urilak

14 hold beltelken, Nógrád alsó részében, **Kéthodony községben**, vicinális ut mellett, 10 perc vasúti állomáshoz, **eladó.** Bővebb felvilágosítást a kiadóhivataltban **636. szám** alatt.

Lovak nehéz lélekzetvétele,

kronikus köhögése és katarusa, kemény tüsszögése és a lóta-kony gyógyítható. Díjtalan felvilágosítás nyerhető a legújabb eredményes gyógyeljárásról az inpok és a csülök bénaságot illetőleg.

Löwen Apotheke Dresden 116.

Tenyésztők figyelmébe!

Tisztelettel tudatom a Tenyésztő Urakat, hogy egyelőre beszünttettem a Percheron-kanca és ménék behozatalát Franciaországból, tekintettel a téli időszakra és a hidegre, miután a szállítás tél idején nehézséggel, azaz veszéllyel jár, t. i. a hideg következtében a lovak meghűlnek a waggonban, köhögést kapnak és ebből kifolyólag igen gyakran torokgyulladást kapnak, mely könnyen influenzává fejlődik.

Tekintettel a fentiekre, kénytelen vagyok tehát a további szállítást elhalasztani márczius elejéig, a mely időig előjegyzéseket vagy megrendeléseket ugy kanczákra, mint ménekre elfogadok.

Köszönve eddigi jóakarataikat, vagyok mély tisztelettel
Steiner Károly,
lókereskedő,
Budapest, Aréna-ut 29., III. em., 1.

Takarmányrépamag.

A Cserhádi tanár által meghonosított, bőtermő későig eltartható

óvári répamag

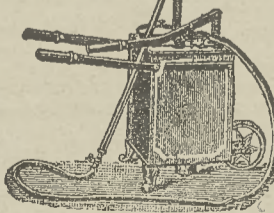
kapható:

GR. TELEKY ARVÉD uradalmában

posta: **KONCZA.**

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető.** A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King“ tömlővezetékekkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és előmunkálatot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifertőtlenít.

Gyártók azonkivül:

PITTORE és TRIUMPH

nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát **nincsen eldugulás, nincsen piszkálás.** Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szórával) **60 koronától 320 koronáig.**

IG. HELLER BÉCS, II., Prater

Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek

A Nyugatmagyarországi Gazdák Földművelési Egyesülete által Zeberer soproni gazda részére vásárolt 5 éves tehén.

A svájci tenyészállatok bevásárlásánál

a zürichi cs. és kir. osztrák-magyar konzulátus által ajánlott exporteur

L. BUCHWALD

Zürich, I., Beatengasse 11.

ugy a bevásárlásnál, mint a szállításnál stb. készséggel áll a magyar gazdaközönség rendelkezésére.

Referenciával szolgál a Nyugatmagyarországi Gazdák Földművelési Egyesülete, Szombathely. Magyar-német levelezés.

Jakabfy Sándor orsz. törzskönyvezett elsőrendű tenyésztéséből származó 12 darab két éves, szépen fejlődött, tenyésztésre kiválóan alkalmas

magyar bika

1912. január 28-án déli 12 órakor

önkéntes árverésen eladatik.

Venni szándékozókát előzetes értesítésre PUSZTA-ECSEG állomáson (Szolnok megye) kocsí várja.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítvány 1847.

Brausweller Janos

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900. Biztosítási alap: Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával 1,981.360— K
Tartalékok . . . . . 2,401.687'53 „

Összesen: 4,383.047'53 K

Évi felesleg 1901-től 1910-ig 782.595,58 K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfőösslegből ugy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzlet főösslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5 százalék engedményben részesültek. Az 1907. 1908., 1909., valamint 1910. évi üzletfőössleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1910. év végén a tartalékok 2,401.687'53 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központ-Területkezelési Segélyező Társulat utján 100 K-tól 1000 K-ig terjedő temetési segélybiztosítások eszközöltnék félvevényként fizetendő tagdíjak ellenében. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társula kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Bpest, VIII., Üllői-ut 1. sz.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és Iroda:
Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízeróművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladékból nyert gázok értékesítését célzó készítmények létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, fővevelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőgagyag-csővek raktáron.

Szőlőoltvány-eladás

Az ideai esztendő a **peronoszporának** óriási mód kedvezett és ez az oka, hogy az egész országban nagyobb pusztításokat is végzett. Ellepte nagyrészt az oltványokat és vesszőket is és aki ilyen oltványból vagy vesszőből ültet, eredménytelen lesz a telepítése.

Büszkén állithatom, hogy összes oltványaim és vesszőim **mind egy szál peronoszporamentesek** és így nemcsak kifogástalan anyagot, de hosszúéletű tőkét is adok vevőimnek. Minden érdeklődőt szívesen látok, hogy ezen állításom valódiságáról **személyesen** győződjék meg.

Csoda-szőlő; a legbővebben termő szőlő. 100 hektolitert terem holdanként s a mellett jó zöldfőhő bort ad.

Pozsonyi fehér; legújabb európai hybrid, 1 hold 70-80 hlt. terem. Rendkívül buja növesű s így öreg szőlőkben a hiányok pótlására alkalmas, már az első évben 150 cm. magasra megnő. Bora kitünő, nem rothad, ez a jövő szőlője.

Muscat Ottonel; a legfinomabb bortermi; zamatos erős, cukorfoka október közepére 26-28 fok, igen bőtermő, gyenge borok feljavítására alkalmas. **Ezek ára:**
1000 gyökeres fásoltás . . . . . 200 korona
1000 2 éves gyökerű fás vagy zöldoltás 220 korona
1000 gyökeres zöldoltás . . . . . 180 korona
1000 sima zöldoltás . . . . . 100 koro a
1000 gyökeres nemes vessző . . . . . 50 korona
1000 sima nemes vessző . . . . . 20 korona

Szőlőoltvány legjobb fajokban.

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű, egyedül alkalmas régi telepek földözésére, ezre . . . . . 210 K
Gyökeres fásoltvány, ezre . . . . . 190 K
Gyökeres fásoltvány szépséghibával, olyan kötelezettséggel, hogy 95% megered belőle, ezre . . . . . 95 K
Gyökeres zöldoltvány, ezre . . . . . 180 K

Sima zöldoltvány, ezre . . . . . 95 K
Gyökeres Ripária Portális I., ezre . . . . . 36 K
Gyökeres 2 éves I., ezre . . . . . 40 K
Sima Ripária Portális I., ezre . . . . . 20 K
Sima Ripária Portális vékony II., ezre . . . . . 7 K
Gyökeres hazai nemes vessző, ezre . . . . . 36 K
Sima hazai nemes vessző, ezre . . . . . 8 K
legjobb fajokban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogy ha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzét visszaadom.

Csabagyöngye legkorábbi és legfinomabb csemegefajta, még alig kapható. Szaporítási legajánlatosabb. 1 db gyökeres oltás 32 fillér., 10 db 3'20 kor., 100 db 32 kor.; 1 sima 16 fill., 10 db 1'60 kor., 100 db 16 kor. Oltványaimért teljes felelősséget vállalok. Rendelésnél az ár negyedrészre előlegül beküldendő, a többi utánveszem.

— Árjegyzék ingyen. —

SZÉKELY I. JÓZSEF, Gyöngyös, Szent Urbán-templom.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Gazdasági lótakarók kartellen kívül.

Távirat: **NAGEL ADOLF** Budapest, V., Arany János-utca 10. Telefon: **35-92.**
NAGELA.

Szőlőoltványtelep r.-t. Gyöngyös

ajánl:

Gyökeres I. oszt. fásoltványt
Gyökeres I. „ zöldoltványt
Sima I. „ „
Gyökeres szépséghibás fásoltványt

Gyökeres I. oszt. riparia portalis vesszőt

Sima	I.	„	„	„	„
Gyökeres II.	„	„	„	„	„
Sima	II.	„	„	„	„

Gyökeres európai nemes vesszőt

Sima „ „ „

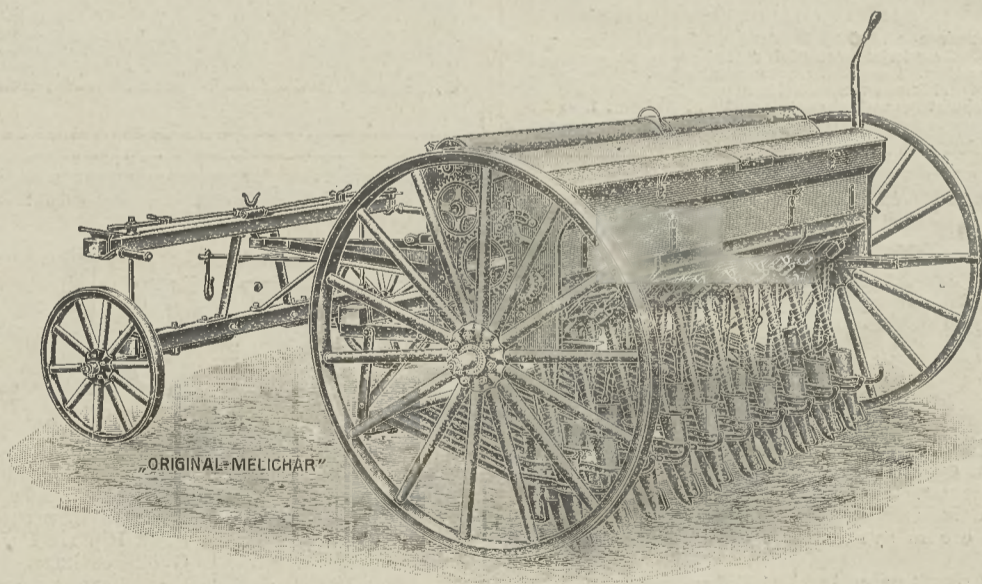
Legolesőbban, legjobb fajokban.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLTVÁNYTELEP R.-T., GYÖNGYÖS.

A legegyszerűbb, legtökéletesebb és legmegbízhatóbb **sortrágyázásra** berendezett egyetemes vetőgép az

eredeti Melichar gyártmányu „IMPERATOR“

mely egy és ugyan-
azon vetőcsoroszlyán
át veti a magot és mű-
trágyát. Az **IMPE-
RATOR** vetőszerke-
zete azonos a **világ-
== hirű ==**
UNICUM DRILL
vetőszerkezetével,
mely minden mag-
féléseget tetszés sze-
rinti mennyiségben a
legideálisabb elosz-
tással vet el és az
IMPERATOR mű-
trágyaszóró ké-

szüléke bármely
műtrágyaféleséget
még csomós állapot-
ban és nyirkos idő-
járás mellett is kifo-
gástalan egyenletes-
séggel hint el. Az
IMPERATOR-nál a
csövek eldugulása és
ebből kifolyólag hi-
bás vetés nem fordul-
hat elő. A Melichar
név valamely vető-
gépen egyértelmű a
legmesszebb menő
.. garanciával. ..

Több mint 50.000 Melichar vetőgép áll használatban.

Ne vegyen gyarló utánzatot, mikor csaknem ugyanazon árért eredeti Melichar-féle vetőgépet kaphat!

MELICHAR FERENCZ vetőgép és műtrágyaszórókészülékek gyára

magyarországi vezérképviselte:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68.